

BOOMBELEIDSPLAN

Inhoudsopgave

1. Algemeen
2. Boomstructuur
3. Kapbeleid
4. Beheer en onderhoud
5. Richtlijnen voor toepassing en omgang met bomen
6. Ziektes en plagen

BOOMBELEIDSPLAN

Deel 1: algemeen

Gemeente
West
Maas en
Waal

Alphen Altforst Appeltern Beneden-Leeuwen Boven-Leeuwen Dreumel Maasbommel Wamel

1 INHOUD

1	Inhoud	2
2	Inleiding	4
2.1	Aanleiding/ doelstelling	4
2.2	Werkwijze	4
2.3	Leeswijzer	4
3	Toekomstvisie bomen	5
3.1	Duurzaam bomenbestand	5
3.2	Bomen in de woon- en leefomgeving	6
4	Planning en vervolgacties	7
4.1	Doorontwikkeling boombeleidsplan	7
4.2	Vervolgacties vanuit het boombeleidsplan	7

Copyright 2014 BTL Advies B.V.:

Alle rechten zijn voorbehouden. Niets uit deze opgave mag met commerciële doeleinden worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautoriseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere wijze zonder voorafgaande toestemming van BTL Advies B.V.

|

2 INLEIDING

2.1 Aanleiding / doelstelling

Bomen zijn de belangrijkste structuurdragers binnen de groenstructuur van een gemeente. Ze bepalen de sfeer en hebben een sterk ruimtelijke werking. Daarnaast moet het beheer van bomen door de lange levensduur goed onderbouwd en gestructureerd zijn. Voor het verbeteren, behouden en versterken van de boomstructuur en het stroomlijnen van beheer van bomen is bomenbeleid van groot belang. De gemeente telt ca 15.000 gemeentelijke bomen. Er is momenteel geen beleid vastgelegd ten aanzien van de bescherming, het beheer en ontwikkeling voor deze bomen.

Het bomenbeleidsplan beschrijft hoe we als gemeente met bomen om moeten gaan. We vinden het belangrijk dat we bomen zorgvuldig behandelen en dat bomen de kans krijgen om optimaal in de stedelijke omgeving te groeien. Het bomenbeleidsplan is een kader voor de omgang met bomen.

2.2 Werkwijze

Dit boombeleidsplan is opgesteld door BTL Advies en BTL Bomendienst in opdracht van de gemeente West Maas en Waal. Tijdens het planproces heeft intensieve samenwerking plaatsgevonden met de gemeente om het boombeleidsplan op maat aan te sluiten op de specifieke situaties en karakteristieken van de gemeente West Maas en Waal. In de opstartfase is samen met de projectleider Groen een rondgang door de gemeente gemaakt waarna een landschapsarchitect de boomstructuur heeft geïnventariseerd. Tijdens diverse overleggen is de inhoud van het plan afgestemd op de strategische keuzes, uitvoeringswerkzaamheden en andere uitgangspunten van de gemeente.

Het boombeleidsplan (eindconcept) is door de projectleider Groen binnen de gemeentelijke organisatie besproken. Dit ter bevordering van de implementatie van het boombeleidsplan en afstemming met belangen van andere afdelingen.

2.3 Leeswijzer

Het boombeleidsplan is modulair opgebouwd met verschillende beleidsthema's. Elk thema beschrijft één specifiek onderwerp. Door de modulaire opbouw is het boombeleidsplan een dynamisch plan waarbij elk beleidsthema afzonderlijk kan worden geactualiseerd. Daarnaast kan het plan eenvoudig aangevuld worden met nieuwe beleidsthema's, mocht hier in de toekomst behoefte aan zijn.

Het boombeleidsplan bestaat uit drie overkoepelende hoofdstukken. Na deze inleiding wordt in hoofdstuk 3 de toekomstvisie voor bomen in West Maas en Waal beschreven. In hoofdstuk 4 is een planning voor realisatie van toekomstige beleidsthema's en uitvoeringsplannen opgenomen.

Na deze overkoepelende hoofdstukken volgen de verschillende beleidsthema's. In elk beleidsthema komen de volgende onderdelen terug:

1. In/aanleiding: Achtergronden, doelstelling van het beleidsthema, kaders en uitgangspunten vanuit ander beleid en wet- en regelgeving;
2. Schets huidige situatie en probleemanalyse: In een beknopte analyse is de huidige situatie omtrent het thema omschreven. Hierin wordt de huidige werkwijze en de daarbij (eventueel) aanwezige problemen, (toekomstige) knelpunten en kansen aangegeven.
3. Verbetervoorstellen en toelichting kansen: In deze paragraaf is een advies gegeven over hoe de gemeente de genoemde problemen en knelpunten kan oplossen en de kansen beter kan benutten.

4. Conclusies, beleidskeuzes en vervolgacties: Vervolgens worden de verbetervoorstellen uitgewerkt naar beleidskeuzes waarop de gemeenteraad het beleidsthema kan vaststellen. Als afsluiting van het beleidsthema is een overzicht opgenomen van de te nemen acties om de beleidskeuzes in de praktijk te brengen.

3 TOEKOMSTVISIE BOMEN

Het bomenbeleidsplan legt het belang van bomen vast voor de toekomst en geeft richting aan de ontwikkeling en het beheer van het bomenbestand in de gemeente West Maas en Waal. Uitgangspunt is het streven naar een bomenbestand dat binnen de bebouwde omgeving voornamelijk bestaat uit duurzaam te beheren bomen met een goede boven- en ondergrondse groeiplaats en behoud van belangrijke boomstructuren.

3.1 Duurzaam en veilig bomenbestand

De gemeente West Maas en Waal heeft ruim 15.000 bomen in bezit. Om het bomenbestand op een duurzame en veilige manier in stand te houden worden de volgende speerpunten gehanteerd:

Gestructureerde werken

Op dit moment ligt de verantwoordelijkheid voor het boombeheer bij de gemeentelijke eigen dienst. Om keuzes te kunnen maken voor de lange termijnontwikkeling van het bomenbestand, moet beter inzicht verkregen worden in de uitvoering van het boombeheer. In dit beheerplan wordt daarom aangestuurd op een meer planmatige en cyclische aanpak van het boombeheer zodat uitvoeringsacties en financiële gevolgen beter voorspelbaar worden.

Veiligheid

Bomen zijn levende organismen. Naarmate bomen ouder worden neemt de vitaliteit van bomen af. De termijn waarop dit gebeurt is afhankelijk van factoren als boomsoort, onderhoudstoestand en de omgeving waarin de boom staat. De gemeente is zich ervan bewust dat bomen ook gevaar kunnen opleveren. Daarom wordt regelmatig het bomenbestand gecontroleerd en vindt planmatig onderhoud plaats om achterstanden te voorkomen. Mocht het ondanks deze zorg voorkomen dat zich gevaarlijke situaties voordoen, dan wordt direct ingegrepen.

Zicht op boomstructuur Hoge weg in Wamel (foto gemeente West Maas en Waal)

Investeren en beschermen

Een duurzaam en veilig boombestand wordt niet alleen door het juiste beheer verkregen. Door op de juiste locaties te investeren en bomen te beschermen krijgen bomen de mogelijkheid uit te groeien tot volwassen exemplaren. Voor het boombeleid betekent dit:

- Bestaande bomen beter beschermen
- Investeren in de groeiomstandigheden van nieuwe bomen om zo te komen tot een lange levensverwachting van de bomen
- Kapitaalsvernietiging voorkomen door bij werkzaamheden de bomen met een goede groeiplaats, voldoende ruimte e.d. meer aandacht te geven.

3.2 Bomen in de woon- en leefomgeving

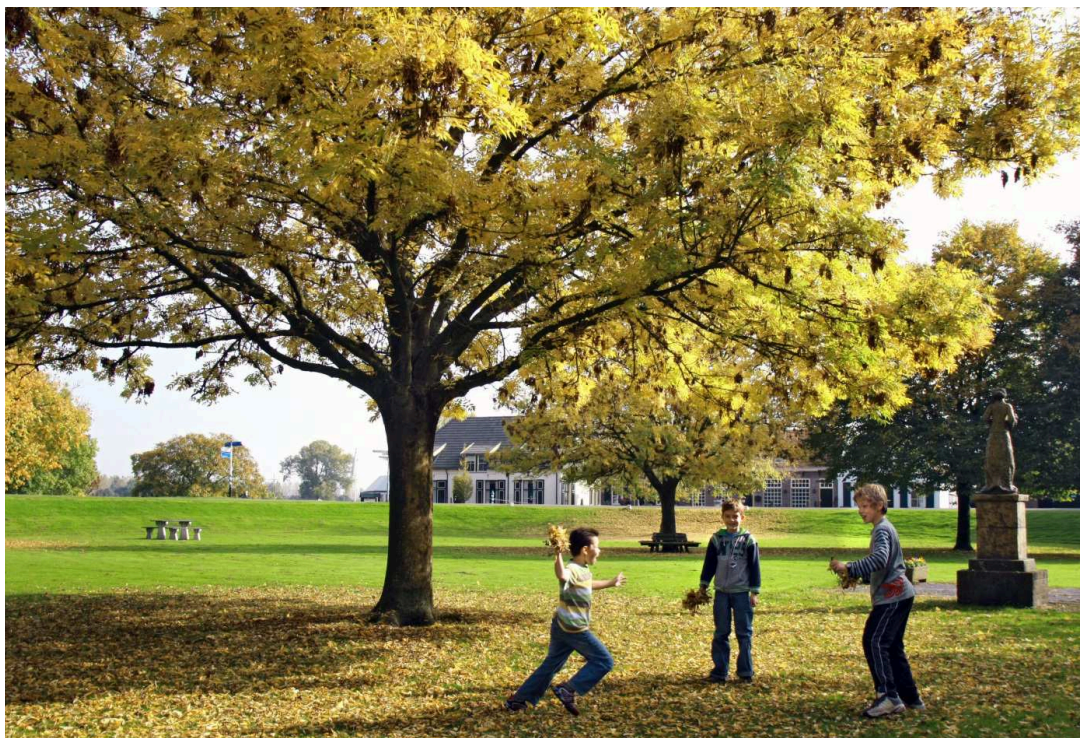
Bomen zijn beeldbepalende elementen die belangrijk zijn voor de oriëntatie, leefbaarheid en karakteristiek in de dorpen. De gemeente wil deze boomstructuren graag beschermen en versterken door van deze boomstructuren de waarde te benoemen en met beheer en (ruimtelijke) ontwikkelingen de bestaande boomstructuren te behouden/verbeteren of juist aan te brengen.

Passend binnen het karakter van de dorpen

De gemeente West Maas en Waal is een landelijke gemeente. De dorpen hebben van oudsher een agrarische achtergrond. In de boomstructuur moet deze ontstaansgeschiedenis en karakteristiek duidelijk herkenbaar zijn. Voorbeelden zijn de boomstructuren langs ontsluitingswegen vanuit het buitengebied het dorp in, bomen op markante of bomen op voor burgers belangrijke plaatsen zoals de lindes bij het monument voor de watersnoodramp in Beneden- Leeuwen

Samenwerking met omwonenden

Daar waar boomstructuren wel gewenst zijn, maar vanwege ruimtegebrek binnen het straatprofiel niet toegepast kunnen worden gaat de gemeente graag in overleg met de omwonenden om een boomstructuur (deels) op particulier terrein te realiseren.

Bomen geven in de herfst niet alleen overlast (foto gemeente West Maas en Waal)

4 PLANNING EN VERVOLGACTIES

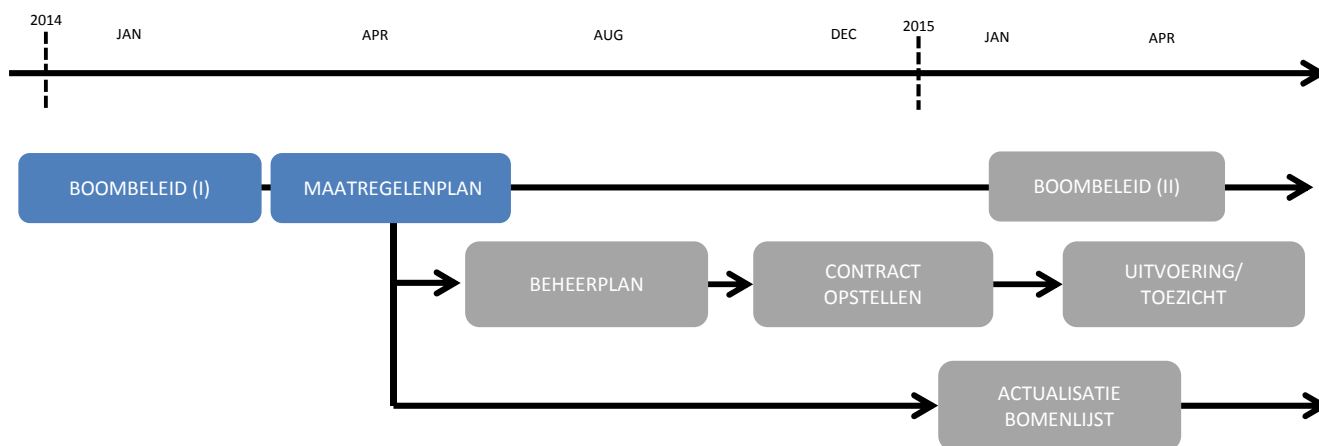
4.1 Doorontwikkeling boombeleidsplan

Het boombeleidsplan behelst verschillende beleidsthema's. De nu opgenomen thema's hebben voor de gemeente een hogere prioriteit omdat het vastleggen van deze ambities essentieel is voor het bereiken van de visie. Andere beleidsthema's worden daarom op een later moment toegevoegd aan het boombeleidsplan. Onderstaand is een indicatieve planning opgenomen voor de doorontwikkeling van het boombeleidsplan.

	Boombeleidsthema's	Prioriteit	Planning
1	Boomstructuur	Hoog	2014
2	Kapbeleid	Hoog	2014
3	Beheer en onderhoud	Hoog	2014
4	Richtlijnen voor aanplant	Hoog	2014
5	Ziektes en plagen	Hoog	2014
6	Omgaan met klachten over bomen	Laag	Na 2015
7	Nazorg en kwaliteitsborging	Laag	Na 2015

4.2 Vervolgacties vanuit het boombeleidsplan

Na het opstellen van de beleidsthema's zijn we in staat vervolgacties uit te voeren in ons bomenbestand. In onderstaand schema zijn de eerstvolgende vervolgacties in de tijd uitgezet.

BOOMBELEIDSPLAN

Deel 2: Boomstructuur

Gemeente
West
Maas en
Waal

Alphen Altforst Appeltern Beneden-Leeuwen Boven-Leeuwen Dreumel Maasbommel Wamel

1. INHOUD

1. Inhoud	3
2. Inleiding	4
2.1 Opbouw van het landschap	4
2.2 Toelichting op de boomstructuur	5
2.2.1 Boomstructuur	5
2.2.2 Overige bomen	5
2.2.3 Begrippen uit de legenda	5
3. Boomstructuur per kern	9
3.1 Dreumel	10
3.2 Wamel	14
3.3 Beneden-Leeuwen	18
3.5 Alphen	25
3.6 Maasbommel	29
3.7 Altforst	33
3.8 Appeltern	36

Copyright 2014 BTL Advies B.V.:

Alle rechten zijn voorbehouden. Niets uit deze opgave mag met commerciële doeleinden worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautoriseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere wijze zonder voorafgaande toestemming van BTL Advies B.V.

2. INLEIDING

In dit beleidsthema “Boomstructuur” zijn de boomstructuren opgenomen die bijdragen aan de karakteristiek van de kernen in de gemeente West Maas en Waal. Door het toekennen van een status aan deze boomstructuren kunnen deze bomen in de toekomst beter beschermd worden en ontstaan mogelijkheden om bij ontwikkelingen meer rekening te houden met het behoud van de karakteristieke uitstraling van een dorp.

De boomstructuur zoals opgenomen in dit beleidsthema is gebaseerd op de landschappelijke opbouw en dorpskarakteristiek zoals beschreven het Landschapsontwikkelingsplan (2011) en de Structuurvisie Dorpen (2013, niet vastgesteld). Hieronder is toegelicht hoe de bestaande boomstructuur is opgebouwd en hoe hiermee wordt omgegaan. Vervolgens is aangegeven hoe de boomstructuur moet worden ontwikkeld.

2.1 Opbouw van het landschap

De kernen in de gemeente West-Maas en Waal hebben allemaal een eigen karakteristieke opbouw. Door deze opbouw is zichtbaar hoe de kernen zijn ontstaan.

Van oorsprong werd het riviereengebied regelmatig overstroomd waardoor de bewoning zich vooral op de hogere gronden bevond. Dit zijn de oeverwallen dicht bij de rivieren en de rivierduin bij Altforst. Later zijn dijken aangelegd waarlangs de dorpen zich hebben uitgebreid in bebouwingslinten. De komgronden waren wel beschermd tegen overstroming maar waren te nat om te bebouwen. Het onderscheid tussen oeverwallen en komgronden is nog steeds goed zichtbaar. De oeverwallen zijn hoger gelegen en bestaan uit nutriëntrijke gronden, waardoor ze meer geschikt waren voor bewoning, fruitteelt en akkerbouw. Ze hebben daardoor een kleinschalig karakter met bijvoorbeeld kronkelige wegen, dijken, historische bebouwing, hoogstamboomgaarden en hagen.

De komgronden hebben daarentegen een zeer open karakter en hebben een rationele grootschalige verkaveling. Hier zijn grote boerderijen aanwezig. Lange rechtlijnige wegen met strakke bomenrijen vormen samen met enkele eendenkooien en grienden het belangrijkste opgaande groen in de komgronden. De komgronden worden ontwaterd door lange rechte sloten, die afwateren op weteringen.

Altforst is gelegen op een rivierduin in de komgronden. Dit is een hogere zandrug die door zandverstuivingen in laatste ijstijd is ontstaan. Deze zandrug werd al vroeg bewoond. Het dorp wordt gekarakteriseerd door de aanwezigheid van oude boerderijen en een kleinschalig landschap, zoals bij de oeverwallen. De gemeente wordt omsloten door de Waal in het noorden en westen en door de Maas in het zuiden. Langs deze rivieren liggen uiterwaarden. Deze zijn bij de Waal breed en uitgestrekt en bij de Maas smaller. Ook de oeverwallen zijn bij de Waal breder dan bij de Maas. De rivier de Maas heeft een sterk meanderend karakter waardoor de dijken een grillig verloop hebben. Bij Maasbommel is een oude meander afgetakt. Hier ligt nu het natuurgebied de Moringerwaard en recreatiegebied de Gouden Ham.

In de afgelopen eeuw is er veel veranderd in het oorspronkelijke landschapsbeeld. De dorpen zijn uitgebreid, ook in de komgronden. Hierdoor is het contrast tussen overwal en komgronden afgezwakt. Veel cultuurhistorische groenelementen zoals eendenkooien, grienden, hoogstamboomgaarden hebben hun oorspronkelijke economische functie verloren en dreigen te verdwijnen. Daarnaast zijn ook nieuwe elementen toegevoegd, zoals populierenbossen en natuurgebieden.

Hoewel de landschapskenmerken aan het vervagen zijn, is de opbouw van de dorpen nog duidelijk zichtbaar. Dit wordt in de dorpskarakteristiek behandeld bij de groenstructuur per dorp. De dorpskarakteristiek is deels overgenomen uit de analyse van de structuurvisie dorpen (juli 2013). Hierin zijn ook de huidige boomstructuren beschreven.

2.2 Toelichting op de boomstructuur

2.2.1 Boomstructuur

Alle bomen die van belang zijn voor de uitstraling en het functioneren van het gehele dorp vallen onder de boomstructuur. Dit zijn bijvoorbeeld de bomen langs de toegangswegen, of enkele monumentale bomen bij een historisch gebouw. De boomstructuur toont de opbouw van het dorp, begeleidt de belangrijkste routes en maakt het historische karakter van de kernen zichtbaar. Hiervoor is het ontstaan van het landschap en de opbouw van de dorpen als uitgangspunt genomen.

In de meeste kernen zijn een aantal waardevolle boomstructuren aanwezig. Op sommige plaatsen heeft de boomstructuur echter weinig samenhang doordat ze versnipperd is of geen logisch verband vormt met de karakteristieke opbouw van het dorp. Ook zijn op enkele plaatsen problemen ontstaan met het beheer van de bomen of het gebruik van de omgeving. Dit is vaak het geval waar grote bomen in een te smalle groeiplaats staan of knotbomen aanwezig zijn.

In dit boomstructuurplan zijn per kern (hoofdstuk 3) de bestaande boomstructuren aangegeven die goed functioneren. Maar ook de boomstructuren die verbeterd kunnen worden, opdat ze de waarde van bomen en de kern beter kan ondersteunen. Ook de locaties waar geen boomstructuur aanwezig is, maar deze wel wenselijk is staan hierin aangegeven.

2.2.2 Overige bomen

In de kernen zijn veel meer bomen aanwezig dan in de boomstructuur alleen staan aangegeven. De bomen die geen onderdeel uitmaken van de boomstructuur zijn minder bepalend voor de uitstraling van de kern. Dit betekent niet dat deze bomen niet belangrijk zijn voor de directe woonomgeving. Vaak hebben deze bomen een functie op straat- of buurniveau. Deze bomen moeten zoveel mogelijk behouden blijven, maar hier kan na een zorgvuldige afweging wel flexibeler mee omgegaan worden.

2.2.3 Begrippen uit de legenda

Hieronder zijn verschillende onderdelen van de boomstructuur toegelicht. Een meer gedetailleerde toelichting op specifieke situaties volgt bij de afzonderlijke kernen. Deze legendaeenheden horen bij de boomstructuurkaart. Deze zijn per dorp te vinden na de toelichting per dorp.

Markante objecten: Beeldbepalende historische herkenningspunten in het landschap (vaak oude kerken).

Dijk: Waterkerende dijken waarop geen bomen mogen worden geplant. Bestaande waardevolle bomen mogen worden behouden en eventueel herplant worden.

Provinciale weg: Weg in eigendom en onderhoud van de Provincie.

Hoofdweg, boomstructuur niet gewenst/mogelijk: Belangrijke doorgaande wegen waar geen boomstructuur gewenst of mogelijk is. Dit zijn vaak de oude bebouwingslinten waar het historisch karakter door de bebouwing wordt bepaald of de dwarswegen haaks op de oeverwal. Een boomstructuur is hier niet nodig of niet mogelijk omdat de bebouwing dicht langs de weg staat.

Bestaande (losse of continue) boomstructuur behouden: Bestaande boomstructuur die gewenst en behoudenswaardig is.

Bestaande (losse of continue) boomstructuur vervangen: de bestaande boomstructuur is gewenst, maar de soort of precieze locatie is niet passend of geeft problemen. Hier dient de bestaande structuur vervangen te worden.

Te ontwikkelen (losse of continue) boomstructuur: Wegen waar een boomstructuur momenteel afwezig is, maar wenselijk is.

Continue boomstructuur: bomenrij aan één of twee zijden van de weg met regelmatig terugkerend patroon.

Losse boomstructuur: bestaat uit losse verspreide bomen langs de weg, die de straat een voldoende groen karakter geven omdat ze passen bij het dorpse karakter. Gewenst zijn grote inheemse bomen (bv. beuk, linde) op een locatie waar voldoende groeirimte is of leilindes bij een smalle groeirimte.

Parken: Parken en andere groenvlakken met een belangrijke recreatie- of natuurfunctie voor het dorp. De bomen hierin moeten behouden blijven of waar mogelijk moet de boomstructuur worden versterkt.

Begraafplaats: De begraafplaatsen in West Maas en Waal hebben veelal een waardevolle groenfunctie in of aan de rand van de dorpen door de aanwezigheid van beeldbepalende bomen en omringende hagen. De bomen op deze begraafplaatsen behouden en waar mogelijk de aanwezige structuur versterken. Hierbij is de gemeente afhankelijk van de kerkgemeenschap.

Sportpark: Een aantal sportparken in West Maas en Waal zijn onderdeel van de boomstructuur en worden vaak omrand met singelbeplanting.

Particulier groen met bomen/agrarische tussengebieden: Waardevolle groenvlakken in of aan de rand van de kern die karakteristiek zijn voor het dorp en in particulier bezit en beheer zijn. Soms zijn hier bomen aanwezig. Deze zijn belangrijk om te behouden.

2.3 Knelpunten

Voorafgaand aan het opstellen van de boomstructuur is door de gemeentelijke eigen dienst een kaart opgesteld met knelpunten. Dit betreft vooral locaties met overlast door wortelopdruk of te grote bomen in een klein profiel. Deze knelpunten zijn ook opgenomen op de boomstructuurkaart (🔴) waardoor bij toekomstige ontwikkelingen de knelpunten inzichtelijk zijn en dan direct mee opgelost kunnen worden. Onderstaand zijn de opgenomen knelpunten in een lijst weergegeven.

Bij onveilige situaties zullen knelpunten direct worden opgelost. Dit mede om aan de zorgplicht en schuld aansprakelijkheid te voldoen. Bij het bepalen of een situatie onveilig is worden de CROW normen gehanteerd.

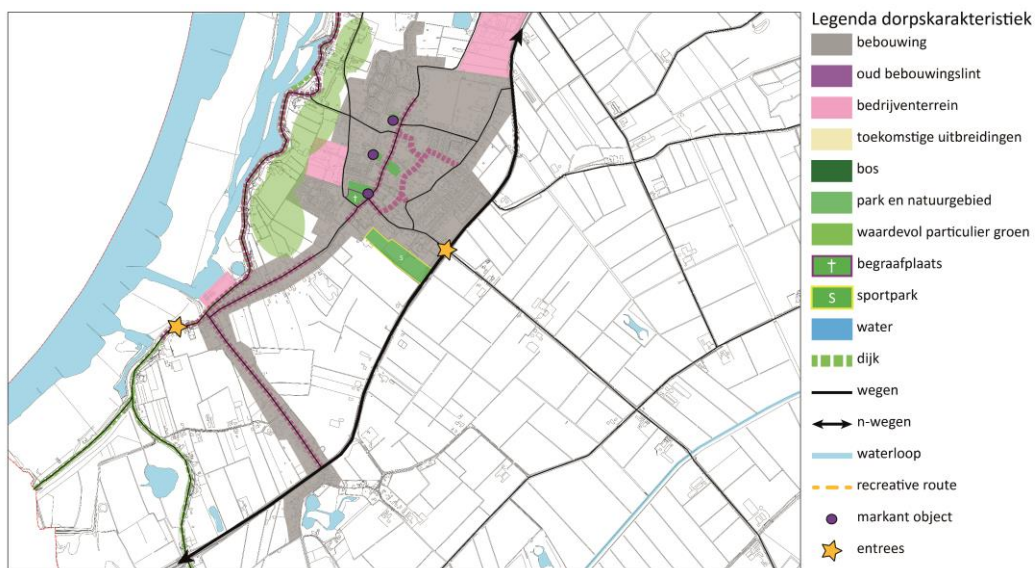
Nr.	Kern	straat
1	Dreumel	Julianastraat
2	Dreumel	Lageweg
3	Wamel	Pauluskampen
4	Beneden Leeuwen	Oosterpas
5	Beneden Leeuwen	Oosterpas/lijnbaanstraat
6	Beneden Leeuwen	Molenlaan/Clausstraat
7	Beneden Leeuwen	Zandstraat
8	Beneden Leeuwen	Patrijsstraat/Reigerstraat
9	Beneden Leeuwen	Rozenstraat
10	Beneden Leeuwen	Narcissenstraat
11	Beneden Leeuwen	Begoniastraat
12	Beneden Leeuwen	Dijkstraat
13	Beneden Leeuwen	Parkstraat
14	Alphen	Valksestraat
15	Alphen	Driehuizenstraat
16	Alphen	Greffelingsestraat
17	Alphen	Dijkgraaf de Leeuwweg/ Donkerbos

18	Maasbommel	Het Sant
19	Maasbommel	Kerkstraat
20	Maasbommel	Kapelstraat
21	Appeltern	Kerkstraat
22	Appeltern	Kampstraat
23	Appeltern	Kampstraat/Spitsestraat
24	Dreumel	Wilhelminastraat

3. BOOMSTRUCTUUR PER KERN

In dit hoofdstuk is de boomstructuur per kern toegelicht. Eerst is de dorpskarakteristiek beschreven waarin de ruimtelijke opbouw van elk dorp is uitgelegd. Op basis van deze karakteristieken is vervolgens de boomstructuur bepaald. In een tabel is per boomstructuur aangegeven of hier al de gewenste boomstructuur aanwezig is of dat maatregelen moeten plaatsvinden om de gewenste boomstructuur te bereiken.

3.1 Dreumel

- Door de ligging op een brede oeverwal heeft het dorp een grillig historisch wegenpatroon, met een aantal uitwaaierende doorgaande linten. Langs de oude bebouwingslinten staan veel historische gebouwen. Enkele markante punten zijn een kerk, een kerkruïne en de molen. De kerken zijn omgeven door monumentale bomen. Hoogteverschillen zijn sterk beleefbaar in straten haaks op de oeverwal en in straten die de oeverwal met de komgronden verbinden. Tussen de dijk en het dorp is een aantrekkelijk buitengebied aanwezig.
- De Rooijsestraat, de Lageweg en de Hogeweg zijn uitgegroeid tot doorgaande linten met een open en ontspannen karakter met veel 'agrarische restruimten' ertussen en groene voortuinen. Er zijn opvallende volwassen laanbeplantingen aanwezig langs de Rooijsestraat en de Wilhelminastraat. Duidelijk is het onderscheid tussen lange linten en nieuwere straten parallel aan oeverwal en korte wegen haaks daarop. Langs deze laatste staan vaak weinig bomen. Langs de wegen richting komgebied is wel continue laanbeplanting aanwezig.
- De kerken vormen met de kerkhoven groene en open ruimten binnen de kern. De H. Barbarakerk ligt aan een groot modern plein waar een nieuw centrumplan wordt ontwikkeld. Dit plein heeft een vrij stenig karakter.
Bij de Griendweg/Kooimolenweg is een oude griend aanwezig. Dit natuurgebiedje vormt een uitloopgebied voor bebouwingslint.

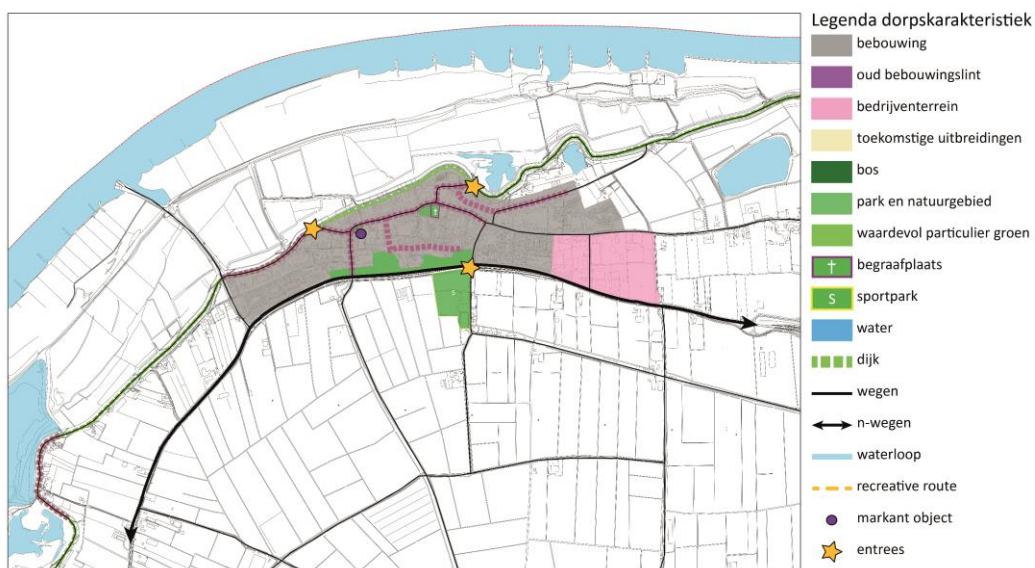
Enkele markante punten in Dreumel

Boomstructuren	Gewenste situatie	
<u>Karakteristieke wegen</u>	<u>Algemene beschrijving gewenste situatie</u> Parallel aan dijk lange linten met lanen of lossere boomstructuren met pleksgewijs bomen toepassen. Particuliere bomen zijn belangrijk. Oude wegen haaks op oeverwal onbeplant laten. Nieuwere planmatige wegen beplanten met passende bomenrij in groter grasvlak.	
Rooijsestraat	Zuidelijk deel: Behoud waardevolle bomenlaan. Noordelijk deel: Losse structuur met passende soorten met onderbeplanting. Bij de ontwikkeling van het centrumplan is het wenselijk om het dorpse karakter te versterken door enkele bomen aan te planten.	A1 A2 A3
Wilhelminastraat	Volwassen bomenlaan op termijn vervangen en aanvullen door kleinere soort met grotere plantafstand.	A4
Hogeweg	Losse structuur in grasberm.	A5
Lageweg	Continue boomstructuur vormt groene afscherming bedrijventerrein. Huidige haagbeuken op termijn vervangen door meer landschappelijke soort.	A6
Molenstraat	Bomen vervangen door losse boomstructuur in plantvakken met onderbeplanting.	A7
Dorpsstraat	Losse structuur met passende boomsoorten in plantvakken met onderbeplanting.	A8
Eijkhovenstraat	Losse structuur met passende boomsoorten in plantvakken met onderbeplanting.	A9
Margrietstraat	Bestaande bomen vormen groene afscherming bedrijven. Gewenst beeld.	A10
Nieuwstraat	Vervangen bolacacia's door soort passend bij dorpse sfeer.	A11
Schoolstraat	Losse bomen behouden, gewenst beeld.	
Hofhooistraat, Irenestraat, Zuivelweg, Zwaanstraat	Onbeplante dwarswegen, gewenst beeld.	
Oude Maasdijk	Aanvullen bomenrij waar mogelijk.	A12

<u>Van Heemstraweg</u> <u>(N322)</u>	<u>Algemene beschrijving gewenste situatie:</u> Provinciale weg heeft open karakter met uitzichten over landschap. Brede grasbermen zonder opgaande beplanting. Grenzend aan dorpen groene afscherming gewenst.	
Bij bedrijventerrein Lageweg	Transparante bomenrij langs weg (i.o.m. Provincie) ter inpassing bedrijventerrein (niet verstoppen, maar bedrijven mooie voorgrond geven).	A13
<u>Karakteristieke groenvlakken</u>	<u>Algemene beschrijving gewenste situatie:</u> Parken en andere groenvlakken met een belangrijke recreatie- of natuurfunctie voor het dorp. De bomen hierin moeten behouden blijven of waar mogelijk moet de boomstructuur worden versterkt.	
Parkje bij kerkruike	Gewenst beeld.	
Groen bij molen (Kanteel)	Bij verdere groenontwikkeling rekening houden met molenbiotoop	A14
Griendparkje (Oude Griendweg)	Gewenst beeld.	
Sportpark aan de van Heemstraweg.	Gewenst beeld.	
Parkje Donjon	Gewenst beeld.	
Particulier groen tussen Waaldijk en Dreumel.	Gewenst beeld.	
<u>Begraafplaatsen</u>	<u>Algemene beschrijving gewenste situatie</u> De begraafplaatsen in West Maas en Waal hebben veelal een waardevolle groenfunctie in of aan de rand van de dorpen door de aanwezigheid van beeldbepalende bomen en omringende hagen. De bomen op deze begraafplaatsen behouden en waar mogelijk de aanwezige structuur versterken. Hierbij is de gemeente afhankelijk van de kerkgemeenschap.	
R.K. Begraafplaats	Waar mogelijk ruimte voor monumentale boom ter accentuering kerk.	A15
Algemene Begraafplaats	Uitzicht vanaf entree meer openheid.	A16

3.2 Wamel

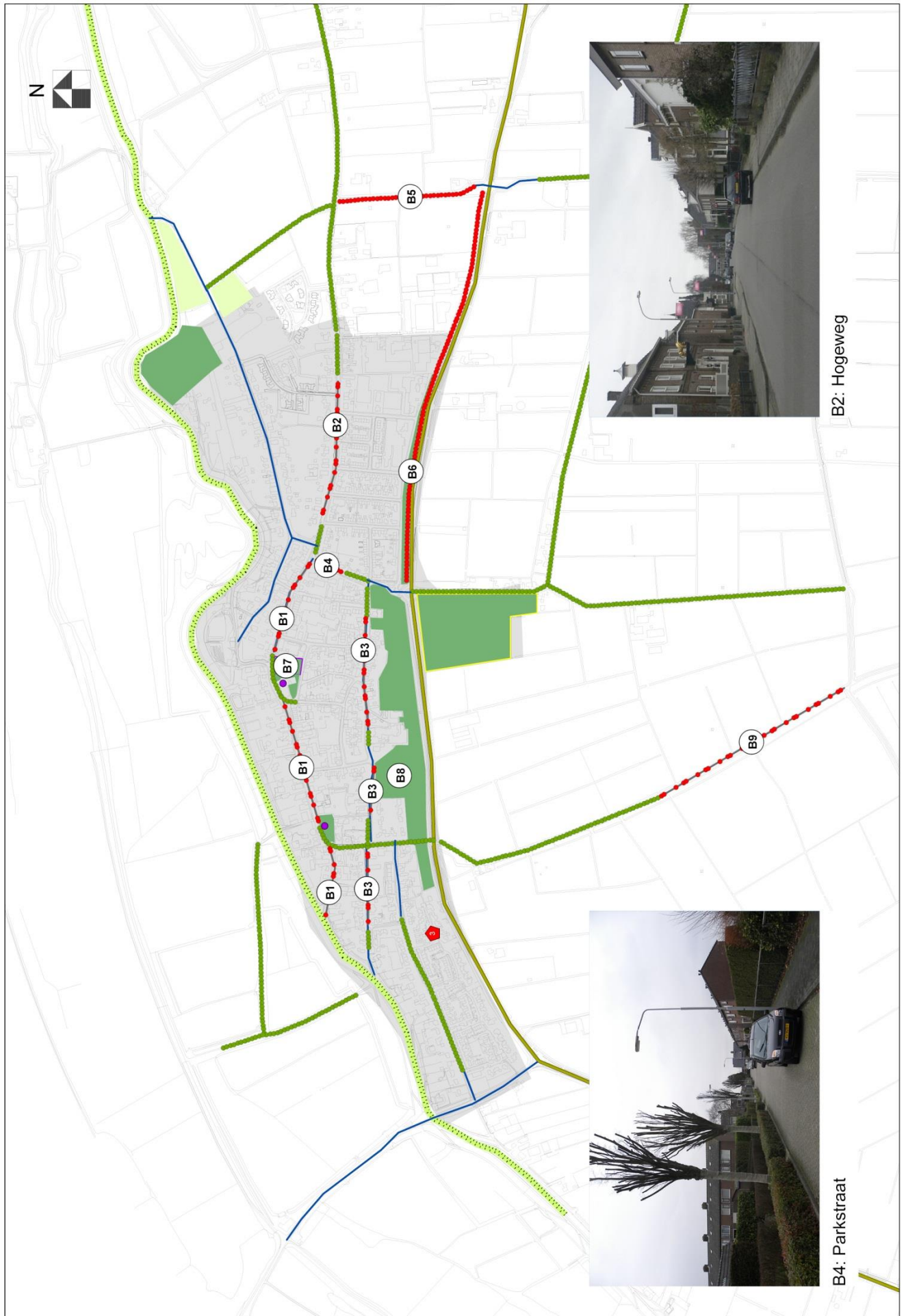
- Wamel ligt op de plek waar de oeverwal zich versmalt en tegen de dijk ligt. De historische kern van het dorp wordt gevormd door lange bebouwingslinten parallel aan de oeverwal. Het contrast tussen de open ruimten en de beslotenheid van het lint en de beleving van de hoogteverschillen bepalen de identiteit van Wamel. De oude bebouwingslinten hebben een verdicht karakter. In het dorp is een sterke ruimtelijke en functionele relatie aanwezig tussen het dorp op de oeverwal en de dijk. Tussen de bebouwing door zijn kleinschalige doorzichten richting de erven en dijk aanwezig.
- De bebouwingslinten Dorpsstraat en Kerkstraat hebben een intiem karakter door de dichte oudere bebouwing. Langs de oude bebouwingslinten zijn weinig boomstructuren aanwezig. Bij de Kerkstraat is dit niet storend vanwege het rustige en groene karakter van de aanwezige oude boerderijen. Langs de Dorpsstraat worden door de kerken en kerkhoven aantrekkelijke open ruimten gecreëerd in het sterk verdichte bebouwingslint. Ook zijn enkele bomen aanwezig, maar de samenhang ontbreekt. Daar waar de weg breder is en het beeld niet verfraaid wordt door historische gebouwen hebben deze wegen soms een stenig karakter, zoals in het eerste deel van de Hogeweg. Soms zijn hier wel grotere voortuinen en erven met groen die de straat toch een groen dorps karakter geven.
- Singelbeplanting langs de Hommelstraat en boomstructuur langs Parkenstraat vormen karakteristieke toegangswegen vanuit het komgebied
- Het park tussen de Van Heemstraweg en de kern vormt een herkenbare dorpsrand en creëert ruimte. Hierin ligt ook een oud landhuis met tuin.

Cultuurhistorische en sfeervolle boomstructuur

Boomstructuren	Gewenste situatie	
<u>Hoofdwegen</u>	<u>Algemene beschrijving gewenste situatie</u> Parallel aan dijk lange linten met lanen of lossere boomstructuren met pleksgewijs bomen toepassen. Particuliere bomen zijn belangrijk voor het beeld. Oude wegen haaks op oeverwal onbeplant laten. Nieuwere planmatige wegen beplanten met passende bomenrij in groter grasvlak.	
Dorpsstraat	Oud bebouwingslint met losse boomstructuur. Mag verder worden vergroend.	B1
Hogeweg	Versterken continue bomenrij in combinatie met onderbeplanting en parkeervakken.	B2
Kerkstraat	Gewenst beeld.	
Lakenstraat	Parallel bebouwingslint aanvullen met losse boomstructuur.	B3
Viaductstraat	Gewenst beeld.	
Hollenhof	Aanvullen bomenrij bij kruispunt Dorpsstraat.	B4
Perenlaan	Gewenst beeld, behoud hoogstamfruitbomen.	
Nieuweweg	Continue bomenrij richting komgebied.	B5
Hommelstraat	Aanwezige boomstructuur doorzetten over gehele lengte van de straat.	B9
Parkenstraat	Gewenst beeld.	
Stationsstraat	Gewenst beeld.	
<u>Van Heemstraweg (N322)</u>	<u>Algemene beschrijving gewenste situatie:</u> Provinciale weg heeft open karakter met uitzichten over het landschap. Brede grasbermen zonder opgaande beplanting. Grenzend aan dorpen is een groene afscherming gewenst.	
Bij Grachtstraat	Boomstructuur aanbrengen langs straat in samenhang met doorzetten parksfeer in plantsoen.	B8
Bij bedrijventerrein	Transparante bomenrij langs weg (i.o.m. Provincie).	B6

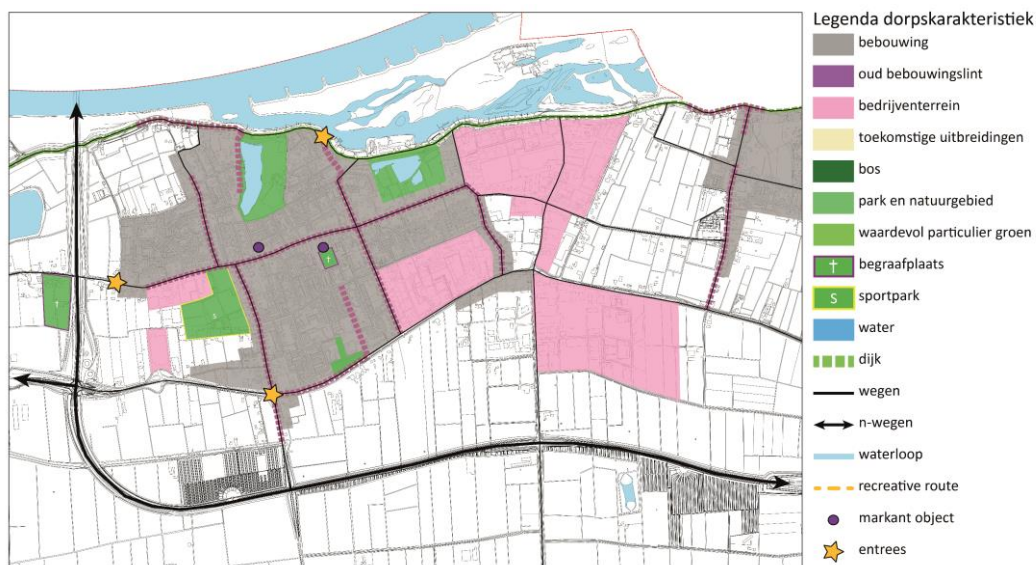
<u>Begraafplaatsen</u>	<u>Algemene beschrijving gewenste situatie</u> De begraafplaatsen in West Maas en Waal hebben veelal een waardevolle groenfunctie in of aan de rand van de dorpen door de aanwezigheid van beeldbepalende bomen en omringende hagen. De bomen op deze begraafplaatsen behouden en waar mogelijk de aanwezige structuur versterken. Hierbij is de gemeente afhankelijk van de kerkgemeenschap.	
Kerkhof Dorpsstraat	Behouden waardevolle bomen.	B7
<u>Karakteristieke groenvlakken</u>	<u>Algemene beschrijving gewenste situatie:</u> Parken en andere groenvlakken met een belangrijke recreatie- of natuurfunctie voor het dorp. De bomen hierin moeten behouden blijven of waar mogelijk moet de boomstructuur worden versterkt.	
Park tussen Lakenstraat en van Heemstraweg	Park verbeteren door verschillende functies in park te integreren. Behouden waardevolle bomen, doorzetten parksfeer in groenzone langs Grachtstraat. Vormt tevens groene afscherming.	B8
Sportpark aan de van Heemstraweg.	Gewenst beeld.	
Particulier groen aan het Oostelijke deel van de kerkstraat.	Gewenst beeld met hoogstamfruitbomen.	
Oude Wiel	Toegankelijkheid verbeteren.	

B2: Hogeweg

B4: Parkstraat

3.3 Beneden-Leeuwen

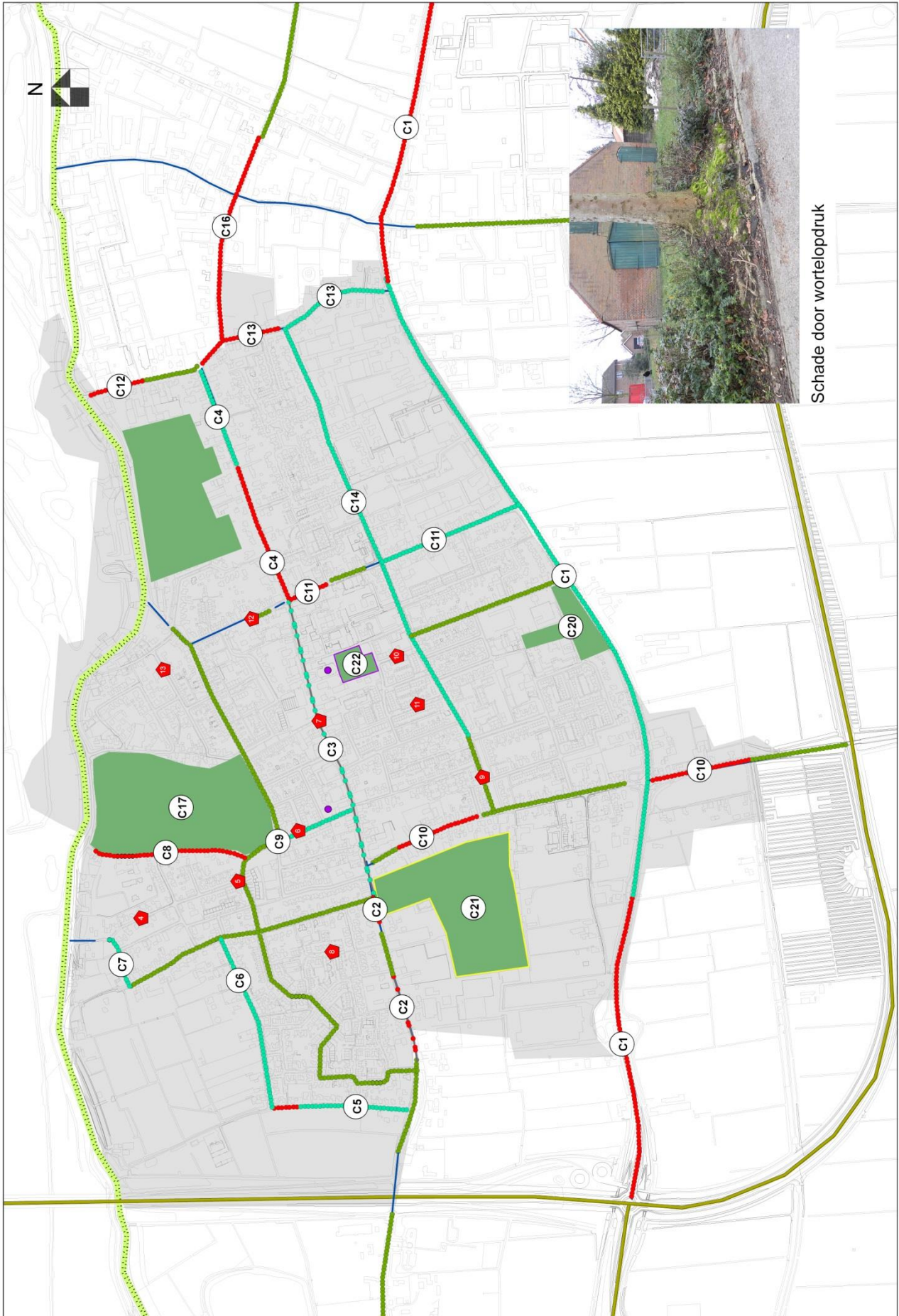
- De historische structuur van Beneden-Leeuwen bestaat uit bebouwingslinten die zowel parallel aan als haaks op de oeverwal liggen en bebouwingsclusters aan de Waalbandijk. De bebouwingslinten die haaks op oeverwal liggen vormen de verbinding van het dorp met de dijk. Op deze plekken liggen kleinschalige bebouwingsclusters. Op de dijk is industriële bebouwing aanwezig, die een opvallend contrast vormt met de natuurlijke uitstraling van de uiterwaarden.
- Het belangrijkste historische lint parallel aan de oeverwal wordt gevormd door de Zandstraat. Hieraan liggen diverse historische panden zoals de kerk, pastorie, Thomashuis, de Brouwershof en het voormalige gemeentehuis. Deze geven het dorp een historisch karakter. Tussen de Pastoor Zijlmanstraat en de Julianastraat is het lint uitgegroeid tot het dorpscentrum van Beneden-Leeuwen.
- De Maas en Waalweg (N323) heeft een open karakter met uitzichten over het landschap. Brede grasbermen zonder opgaande beplanting. Grote waterbergingsgebieden langs de weg vormen waardevolle natuurgebiedjes.
- De haakse en parallel liggende bebouwingslinten delen het dorp op in 'kwadranten'. De afstand tussen deze oorspronkelijk linten is erg groot. In de loop van de tijd zijn de 'kwadranten' tussen de linten opgevuld met planmatige uitbreidingen. Hierbij zijn de uitbreidingen uit verschillende periodes tegen elkaar komen te liggen. De samengestelde buurten hebben geen herkenbare structuur en geen eigen identiteit. Tussen de oorspronkelijke bebouwingslinten is gebrek aan ruimtelijke structuur en hiërarchie.
- Langs de dijk liggen 2 grote groengebieden waaronder De Wiel. De Wiel heeft een parkfunctie voor het dorp door de wandelpaden en speeltoestellen die langs het water liggen. Het park heeft een natuurlijk karakter waarmee de sfeer van de uiterwaarden binnen de dijk beleefbaar is. Het andere groengebied is niet toegankelijk en bosrijk.
- Bij de kruising Akkerstraat is een parkje dat een mooie entree vormt vanaf de Van Heemstraweg naar het dorp. Dit loopt door in een parkachtige omgeving met verschillende gebouwenclusters.
- Het kerkhof aan de Pastoor Zijlmanstraat heeft een stenig karakter.

Boomstructuur in woonwijk

Boomstructuren	Gewenste situatie	
<u>Hoofdwegen</u>	<u>Algemene beschrijving gewenste situatie</u> Hoofdwegen een duidelijk herkenbare, continue boomstructuur geven met hagen. De verkeerskundige ruit van de wegen Zandstraat, Beatrixstraat, Van Heemstraweg en Zijveld versterken (zie Structuurvisie) moet heringericht worden voor een verbeterde doorstroming. Tevens moet deze als hoofdstructuur herkenbaar worden. Bij historische wegen waar weinig ruimte is voor boomstructuur: leilindes toepassen.	
Van Heemstraweg	Gewenst beeld. Bij herprofilering brede laan met ruimte voor grote bomen.	C1
Zandstraat	West: aanvullen met losse boomstructuur. Centrum: Knotplatanen vervangen door leilindes met beukenhagen. Oost: Bomenrijen vervangen (=knelpunt essen).	C2 C3 C4
Klossenstraat	Kleine boomsoort vervangen door grotere landschappelijke soort en boomstructuur aanvullen tot kruising Retstraat.	C5
Retstraat	Kleine boomsoort vervangen door grotere landschappelijke soort.	C6
Het Zand	Gewenst beeld.	
Noorderpas	Gekandelaberde platanen vervangen door landschappelijke soort.	C7
Ringkade	Dorpsrand groen inkleden door landschappelijke boomstructuur, bv. knotwilgen.	C8
Wielstraat	Gewenst beeld.	
Molenlaan	Gewenst beeld (= knelpunt lindes). Op termijn vervangen.	C9
Dijkstraat	Gewenst beeld.	
Zijveld	Bomenrij aanvullen tot continue boomstructuur in bebouwde kom. Richting komgebied aanvullen met landschappelijke soort.	C10
Beatrixstraat	Bij reconstructie rekening houden met een kwalitatieve groeiplaats voor de bomen. Bij reconstructie bomen vervangen voor bomen met meer onderbegroeiing.	C11
Korte Brouwerstraat	Bomenrij aanvullen tot aan de dijk.	C12
Brouwerstraat	Bolboompjes vervangen en aanvullen door grotere soort.	C13
Rozenstraat/Nijverheidsstraat	Boomstructuur op termijn vervangen door een continue structuur die kan bestaan uit diverse soorten.	C14

Akkerstraat	Nader te bekijken t.b.v. nieuwbouw, herstellen/aanvullen	C15
Trambaan	Bomenrij aanvullen tot continue boomstructuur.	C16
Veesteeg	Gewenst beeld.	
Prins W. Alexanderweg (N322)	Gewenst beeld.	
<u>Karakteristieke groenvlakken</u>	<u>Algemene beschrijving gewenste situatie:</u> Parken en andere groenvlakken met een belangrijke recreatie- of natuurfunctie voor het dorp. De bomen hierin moeten behouden blijven of waar mogelijk moet de boomstructuur worden versterkt.	
Park de Wiel	Niet-landschappelijke soorten (zoals dakplatanen) vervangen door landschappelijke soorten.	C17
Plein bij kerk	Gewenst beeld. Monumentale bomen behouden.	C18
Plein bij gemeentehuis	Gewenst beeld. Monumentale bomen behouden.	C19
Parkje Azaleastraat/Van Heemstraweg/Heideakkerweg	Behouden waardevolle bomen.	C20
Sportpark	Verduidelijken structuren. Behouden waardevolle bomen.	C21
<u>Begraafplaatsen</u>	<u>Algemene beschrijving gewenste situatie</u> De begraafplaatsen in West Maas en Waal hebben veelal een waardevolle groenfunctie in of aan de rand van de dorpen door de aanwezigheid van beeldbepalende bomen en omringende hagen. De bomen op deze begraafplaatsen behouden en waar mogelijk de aanwezige structuur versterken. Hierbij is de gemeente afhankelijk van de kerkgemeenschap.	
Past. Zijlmansstraat	Huidige situatie is erg stenig. Toevoegen van extra bomen is wenselijk.	C22
Begraafplaats Hogeweg	Gewenst beeld.	

3.4 Boven-Leeuwen

- Het dorp heeft een sterke oriëntatie naar de dijk en uiterwaarden. Vanaf de bebouwingslinten is door de open structuur van de bebouwing het omringende landschap sterk beleefbaar. Aan de dijk liggen een aantal kleinschalige bebouwingsclusters.
- De dijk is herkenbaar als zelfstandig landschappelijk element en verbindt een aantal groengebieden in Beneden-Leeuwen en Boven-Leeuwen. De oude bebouwingslinten maken geen deel uit van de boomstructuur. De toegangswegen naar het dorp hebben veelal een laanstructuur.
- Het met bebouwing omringde wiel zorgt voor een groen beeld in de kern. Huis te Leeuwen is van groot cultuurhistorisch belang door de bebouwing en monumentale bomen.

Beeldbepalende boomstructuren in en om Boven-Leeuwen.

Boomstructuren	Gewenste situatie	
<u>Hoofdwegen</u>	Hoofdwegen verduidelijken met continue boomstructuur	
Molenstraat	Versterken losse boomstructuur.	D1
Florastraat	Gewenst beeld.	
Pastoor schoenmakerstraat	Gewenst beeld.	
Trambaan	Gewenst beeld.	
Willibrordusstraat	Boomstructuur versterken oostelijke deel.	D2
Bernhardstraat	Gewenst beeld.	
Kampsestraat/Vogelenzang	Aanvullen bomerij.	D3
Houtsestraat	Gewenst beeld.	
<u>Begraafplaatsen</u>	<u>Algemene beschrijving gewenste situatie</u> De begraafplaatsen in West Maas en Waal hebben veelal een waardevolle groenfunctie in of aan de rand van de dorpen door de aanwezigheid van beeldbepalende bomen en omringende hagen. De bomen op deze begraafplaatsen behouden en waar mogelijk de aanwezige structuur versterken. Hierbij is de gemeente afhankelijk van de kerkgemeenschap.	
Molenstraat	Gewenst beeld.	
<u>Karakteristieke groenvlakken</u>	<u>Algemene beschrijving gewenste situatie:</u> Parken en andere groenvlakken met een belangrijke recreatie- of natuurfunctie voor het dorp. De bomen hierin moeten behouden blijven of waar mogelijk moet de boomstructuur worden versterkt.	
Leefpark	Relatie met uiterwaarden versterken.	D4
Plein bij kerk	Gewenst beeld met monumentale bomen.	
Huis te Leeuwen	Gewenst beeld met monumentale bomen.	

D2: Wilibrordusstraat

3.5 Alphen

- Alphen ligt aan de dijk langs de Maas. Het dorp onderscheidt zich doordat het achter de dijk ligt en niet op de dijk. De St. Lambertuskerk vormt de kern van Alphen. Deze kerk is in de loop der jaren opgehoogd. De kerk ligt tussen de Kerkstraat en de Schoolstraat. Het kerkgebouw ligt schuin ten opzichte van de straten, waardoor ruimten ontstaan in het profiel van deze straten. Aan de westzijde van de kerk ligt een groot plein. Het plein heeft een opvallend groen karakter en vormt de entreeruimte voor de kerk.
- Het dorp is gegroeid langs een aantal langgerekte linten die de verbinding vormen tussen de lagere komgronden en de hooggelegen dijk of evenwijdig liggen aan de dijk. Hierdoor ontstaat een structuur van lange lijnen met op de splitsingen en kruisingen van de hiervan opvallende groene ruimten.
- De Heuvelstraat/Dijkgraaf de Leeuwweg wordt begeleid door een opvallende laanbeplanting in een brede grasberm. De bebouwing staat op ruime afstand van de weg. De diepe voortuinen versterken de groene beleving van de straat. Bij de dorpsgracht is de laanbeplanting onderbroken, met zicht op dit cultuurhistorisch element.
- De dijk vormt een zelfstandig landschappelijk element die het dorp duidelijk begrensd. Deze is onbeplant. Particuliere bomen in tuinen aan de dijk bepalen het groene beeld.
- Het dorp heeft een sterke relatie met het omliggende landschap. Aan de zuid- en westzijde dringt het landelijk gebied ver het dorp in.

Boomstructuren	Gewenste situatie	
<u>Hoofdwegen</u>	<p>Toegangswegen vanuit het komgebied hebben een karakteristieke continue boomstructuur.</p> <p>Doorgaande hoofdwegen begeleiden met een doorgaande boomstructuur.</p> <p>Veel straten hebben een doorgaande volwassen boomstructuur. Waar dit problemen oplevert met de beschikbare ruimte bij herinrichting aan één kant een bomenrij aanbrengen met meer ondergrondse ruimte.</p>	
Kerkdijk/ Molendijk/ Greffelingsdijk	Gewenst beeld.	
Heuvelstraat/Dijkgraaf de Leeuwweg.	Gewenst beeld.	
Kerkstraat	Gewenst beeld.	
Lindenlaan	Richting buitengebied gewenst beeld. Bomenlaan verder doorzetten in de kern. Lindes toepassen op locaties waar voldoende boven- en ondergrondse ruimte aanwezig is, met onderbegroeiing.	E1
Driehuizenstraat/Molenstraat	Aanvullen bomenrij.	E2
Greffelingsestraat	Omvormen tot continue boomstructuur, vervangen knotplatanen.	E3
Valksestraat	Gewenst beeld. Op termijn vervangen door kleinere soort.	E4
Middendam	Gewenst beeld.	
Citadelstraat	Gewenst beeld.	
<u>Begraafplaatsen</u>	<u>Algemene beschrijving gewenste situatie</u>	
	De begraafplaatsen in West Maas en Waal hebben veelal een waardevolle groenfunctie in of aan de rand van de dorpen door de aanwezigheid van beeldbepalende bomen en omringende hagen. De bomen op deze begraafplaatsen behouden en waar mogelijk de aanwezige structuur versterken. Hierbij is de gemeente afhankelijk van de kerkgemeenschap.	
Kerkstraat	Gewenst beeld.	
Greffelingsestraat	Buiten bebouwde kom gebruik maken van grotere landschappelijke bomen. Hierdoor meer lommerrijke en beschutte sfeer passend bij het landschap.	E5

<u>Karakteristieke groenvlakken</u>	<u>Algemene beschrijving gewenste situatie:</u>	
Burg. Baltussenplein en groen voor kerk	Parken en andere groenvlakken met een belangrijke recreatie- of natuurfunctie voor het dorp. De bomen hierin moeten behouden blijven of waar mogelijk moet de boomstructuur worden versterkt.	
Vijver	Groen plein met grote waardevolle bomen naast de groene voortuin/voet van kerk die het kerkgebouw mooi aankleedt. Gewenst beeld.	
Groene driehoek Valkestraat	Gewenst beeld. Gebied rondom de vijver beter toegankelijk maken.	
Groene driehoek Citadelstraat	Gewenst beeld.	

3.6 Maasbommel

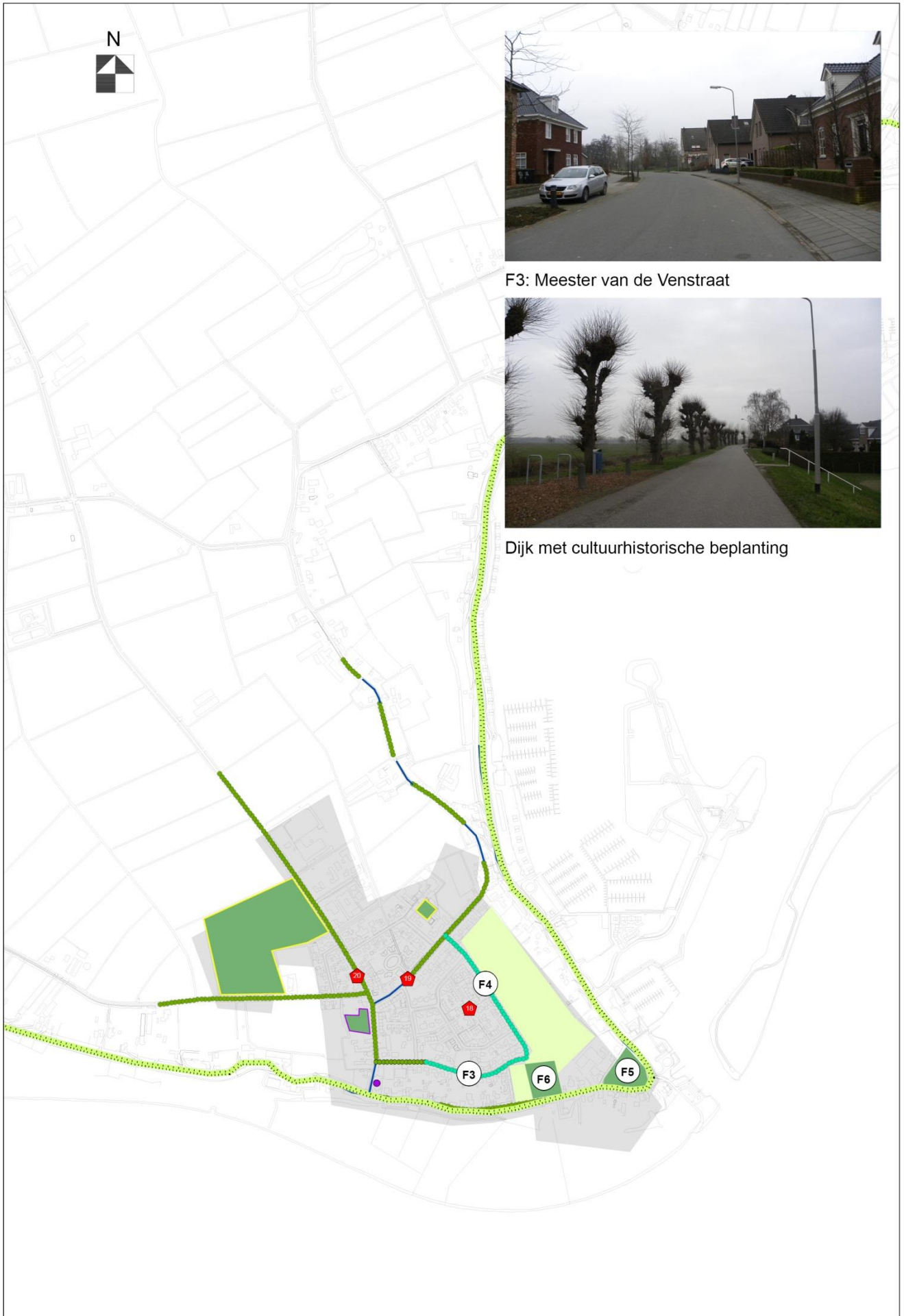
- Maasbommel is ontstaan op hoger gelegen gronden, op een plek waar de Maas een grote bocht maakt. Door kanalisering en ontzanding is de Maas ter plekke van Maasbommel recht getrokken en grenst Maasbommel voor een groot deel aan het recreatiegebied De Gouden Ham. Op 15 augustus 1312 kreeg Maasbommel stadsrechten en werd het een Hanzestad. De stad heeft een grote randlengte langs het water. Op de dijk is een langgerekt bebouwingslint ontstaan met verschillende karakters.
- De dijk vormt de ruimtelijke drager van het dorp. Langs de dijk liggen drie bebouwingsconcentraties die herkenbaar zijn als afzonderlijke buurtschappen/buurtten. Dit zijn de bebouwingsconcentraties rondom de H. Lambertuskerk, aan het pleinstraatje, en aan de Velddijksestraat. De drie bebouwingsconcentraties worden van elkaar gescheiden door binnendijkse groengebieden. Deze groengebieden maken de afzonderlijke buurtschappen beleefbaar en creëren ruimte tussen het historische bebouwingslint op de dijk en de latere planmatige binnendijkse uitbreidingen. Het zicht op de Heilige Lambertuskerk vanaf de kronkelende dijk Berghuizen vormt een herkenbare entree van het dorp. In deze entree is het contrast (of ontmoeting) tussen het open landschap en het opvallende kerkgebouw uniek. Boerderij 't Hof en de grond eromheen zijn cultuurhistorisch waardevol. De boerderij is gebouwd waar voorheen een kasteel stond. De slotgracht van dit kasteel is nog steeds zichtbaar.
- De Hogenhofstraat, de Kapelstraat en de Kerkstraat vormen herkenbare dorpsentrees vanuit het komgebied die worden begeleid door opvallende laanbeplanting.
- Tussen de Raadhuisdijk, de Bovendijk en het Pleinstraatje ligt een groene parkruimte met volwassen bomen, die het parkje een aantrekkelijk beeld geven. De ruimte wordt aan de zuidzijde omsloten door herkenbare historische bebouwing langs de dijk zoals onder andere boerderij 't Hof. Langs Berghuizen en de Bovendijk vormen de agrarische gronden een heldere ruimte tussen de dijk en de planmatig ontwikkelde woonbuurtten van Maasbommel.

Karakteristieke bomen in Maasbommel.

Boomstructuren	Gewenste situatie	
<u>Hoofdwegen</u>	<u>Algemene beschrijving gewenste situatie</u> Toegangswegen vanuit het komgebied hebben een karakteristieke, continue boomstructuur. Doorgaande hoofdwegen verduidelijken met doorgaande boomstructuur. Veel straten hebben een doorgaande volwassen boomstructuur. Waar dit problemen oplevert met de beschikbare ruimte bij herinrichting eenzijdige bomenrij met meer ondergrondse ruimte.	
Bovendijk/ Raadhuisdijk/ Berghuizen	Gewenst beeld. Knotlindes op Raadhuisdijk behouden.	
Kerkstraat	Gewenst beeld.	
Kapelstraat/Kerkstraat	Kerkstraat: bij herinrichting de boomstructuur aanvullen	F2
Hogenhofstraat	Gewenst beeld.	
Meester van de Venstraat	Bij herinrichting bomen aanvullen in het oostelijke deel van de straat aansluitend op de aanwezige bomen in het westelijke deel.	F3
Doctor Buijsstraat	Platanen op termijn vervangen door landschappelijke soort aan dorpsrand.	F4
<u>Begraafplaatsen</u>	<u>Algemene beschrijving gewenste situatie</u> De begraafplaatsen in West Maas en Waal hebben veelal een waardevolle groenfunctie in of aan de rand van de dorpen door de aanwezigheid van beeldbepalende bomen en omringende hagen. De bomen op deze begraafplaatsen behouden en waar mogelijk de aanwezige structuur versterken. Hierbij is de gemeente afhankelijk van de kerkgemeenschap.	
Kerkstraat	Gewenst beeld.	
<u>Karakteristieke groenvlakken</u>	<u>Algemene beschrijving gewenste situatie:</u> Parken en andere groenvlakken met een belangrijke recreatie- of natuurfunctie voor het dorp. De bomen hierin moeten behouden blijven of waar mogelijk moet de boomstructuur worden versterkt.	
Pleinstraatje/Bovendijk/	Gewenst beeld met waardevolle bomen.	F5

Raadhuisdijk.	Kans: herinrichting park om recreatieve waarde te vergroten. Historisch karakter en recreatiemogelijkheden toevoegen.	
Historisch groen met water bij boerderij 't Hof	Historisch karakter meer zichtbaar maken en het beschermen van dit beschermde stadsgezicht.	F6
Particulier groen tussen de Buijsstraat en de Bovendijk.	Gewenst beeld.	

3.7 Altforst

- Het dorp is ontstaan op een rivierduin in het komgebied. De bebouwing concentreerde zich oorspronkelijk op drie kleine verhogingen in het landschap.
- De Kerkstraat vormt het oude bebouwingslint van de dorpskern. De karakteristieke historische bebouwing maakt zichtbaar deel uit van de historisch-ruimtelijke structuur. Het hoogteverschil is goed zichtbaar in de dorpskern.
- De belangrijkste toegangswegen zijn de Molenstraat, Sluissewal, Woerdsestraat en Heppertsestraat. Langs de Molenstraat staat een laanbeplanting van abelen en vormt een herkenbare dorpsentree. De Sluissewal en de Heppertsestraat hebben ook een continue laanbeplanting. Langs de Woerdsestraat is een afwisselend beeld van oude knotwilgen, eiken en andere landschappelijke bomen en boerderijen.
- Aan de noordzijde van de Kerkstraat ligt een pleintje met een aantal bomen dat de aansluiting van de Kerkdwarsstraat markeert. Hier is recentelijk een speeltuintje aangelegd.
- Aan de achterzijde van de Kerkstraat is een dorpsrand ontstaan met een afwisselend beeld. De dorpsrand vormt een aantrekkelijke ruimtelijke scheiding tussen de historische dorpskern en de nieuwe uitbreiding. Het zuidelijke (historische) deel van Altforst vormt een aantrekkelijke en afwisselende dorpsrand naar het omliggende landschap. De dorpsrand aan de noordzijde van het dorp is vrij ontspannen en groen. Het dorpslint wordt met het omliggende landschap verbonden door kleinschalige doorsteken en kerkpaden. Deze paden vormen informele routes door het dorp, de dorpsranden en het landelijk gebied.

Cultuurhistorische boomstructuren in Altforst

Boomstructuren	Gewenste situatie	
<u>Hoofdwegen</u>		
Kerkstraat	Geen boomstructuur aanwezig, maar historische bebouwing en particulier groen geeft het gewenste, historische beeld. Wanneer bomen worden toegepast voor het dorps huis, worden bij voorkeur leilindes gebruikt.	G1
Heppertsestraat	Gewenst beeld. Indien bomen aan vervanging toe zijn, lagere dichtheid toepassen.	
Molenstraat	Gewenst beeld. Indien bomen aan vervanging toe zijn, lagere dichtheid toepassen.	
<u>Begraafplaats</u>	<u>Algemene beschrijving gewenste situatie</u> De begraafplaatsen in West Maas en Waal hebben veelal een waardevolle groenfunctie in of aan de rand van de dorpen door de aanwezigheid van beeldbepalende bomen en omringende hagen. De bomen op deze begraafplaatsen behouden en waar mogelijk de aanwezige structuur versterken. Hierbij is de gemeente afhankelijk van de kerkgemeenschap.	
Kerkhof Kerkstraat	Gewenst beeld.	
<u>Karakteristiek groenvlak</u>	<u>Algemene beschrijving gewenste situatie:</u> Parken en andere groenvlakken met een belangrijke recreatie- of natuurfunctie voor het dorp. De bomen hierin moeten behouden blijven of waar mogelijk moet de boomstructuur worden versterkt.	
Plein Kerkstraat	Gewenst beeld.	
Sportparkaan de Heppertsestraat	Gewenst beeld.	

Boomstructuur langs Molenstraat

3.8 Appeltern

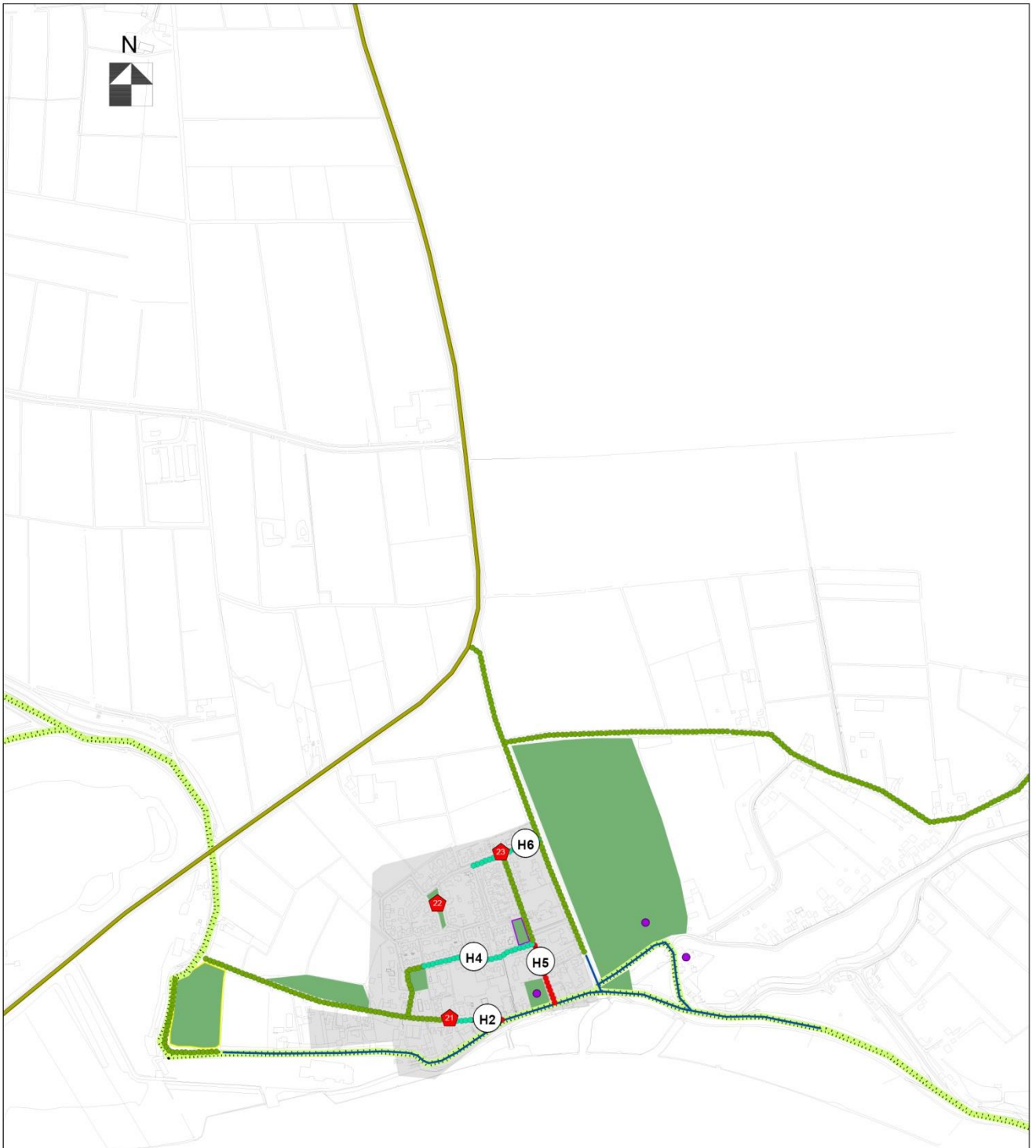
- Ten oosten van de kern ligt het kasteelpark van de Heerlijkheid Appeltern. Het kasteelpark vormt de scheiding tussen de kern en de Wetering. De bijzondere ligging van het park is vooral zichtbaar langs de Van Rechterenstraat. Aan de zijde van de Walstraat wordt het beeld vooral bepaald door het stoomgemaal de Tuut. Het gemaal ligt in de groene open ruimte onder de kern Appeltern en het dichtbeboste kasteelpark. Ten oosten van het gemaal ligt de Nieuwe Wetering. Langs deze watergang ligt een kleinschalig bebouwingslint. Het ruimtelijk beeld van dit lint wordt bepaald door de afwisseling van dichtbebouwde boerenerven en open ruimten.
- De historische kern van Appeltern ligt op de dijk. De dijk maakt hierbij deel uit van het dorp. Door de smalle uiterwaarden en de ligging van de historische dorpskern op de dijk is de relatie tussen de Maas en Appeltern sterk. Achter de dijk liggen de planmatige woonbuurten.
- De dijk is herkenbaar als doorgaande, landschappelijke structuur en vormt door de verdichting van het bebouwingslint het dorpscentrum. De Van Rechterenstraat en de Kerkstraat vormen de hoofdwegen en zijn door hun continue, volwassen laanbeplanting herkenbare groene entrees van het dorp.
- Langs de Kerkstraat is een rabattenbos aanwezig. Dit cultuurhistorisch element vormt tevens een groene dorpsrand. Tussen de woonbuurten ligt het kerkhof. Het kerkhof ligt verhoogd ten opzichte van zijn omgeving en vormt een groene ruimte binnen het dorp. Tussen het dorp en het bebouwingslint langs de Nieuwe Wetering ligt voormalig kasteel Appeltern. Het kasteelpark heeft een grote ruimtelijk-landschappelijke kwaliteit. De leilindes en monumentale bomen bij de Zaalkerk bepalen mede het dorpsgezicht en zijn van grote historische waarde.

Cultuurhistorische Boomstructuren in Appeltern.

Boomstructuur	Gewenste situatie	
<u>Hoofdwegen</u>	<u>Algemene beschrijving gewenste situatie</u> Toegangswegen vanuit het komgebied hebben een karakteristieke, continue boomstructuur. Doorgaande hoofdwegen verduidelijken met een doorgaande boomstructuur. Veel straten hebben al een doorgaande volwassen boomstructuur. Waar dit problemen oplevert met de beschikbare ruimte: bij herinrichting aan één kant een bomenrij toepassen met meer ondergrondse ruimte.	
Maasdijk	Oude knobomen behouden, maar niet vervangen tenzij dit landschappelijk gewenst is. Bijv. t.b.v. afscherming.	H1
Kerkstraat	Boomstructuur aanvullen en overlast gevende bomen op termijn vervangen of meer ruimte geven.	H2
Van Rechterenstraat	Gewenst beeld. Indien bomen aan vervanging toe zijn, lagere dichtheid toepassen.	H3
Van der Capellenstraat	Versterken van de laanstructuur door aanplant van extra bomen.	H4
Spitsestraat	Bomenrij inpassen.	H5
<u>Begraafplaatsen</u>	<u>Algemene beschrijving gewenste situatie</u> De begraafplaatsen in West Maas en Waal hebben veelal een waardevolle groenfunctie in of aan de rand van de dorpen door de aanwezigheid van beeldbepalende bomen en omringende hagen. De bomen op deze begraafplaatsen behouden en waar mogelijk de aanwezige structuur versterken. Hierbij is de gemeente afhankelijk van de kerkgemeenschap.	
Kerkhof Spitsestraat	Gewenst beeld.	
<u>Parken</u>	<u>Algemene beschrijving gewenste situatie:</u> Parken en andere groenvlakken met een belangrijke recreatie- of natuurfunctie voor het dorp. De bomen hierin moeten behouden blijven of waar mogelijk moet de boomstructuur worden versterkt.	

Kasteelpark	Gewenst groenbeeld, ruimte voor recreatieve ontwikkelingen.	
Groen rond Zaalkerk, Spitsestraat	Gewenst beeld.	

H1: Maasdijk

H4: Van der Capellenstraat

BOOMBELEIDSPLAN

Deel 3: kapbeleid

Gemeente
West
Maas en
Waal

Alphen Altforst Appeltern Beneden-Leeuwen Boven-Leeuwen Dreumel Maasbommel Wamel

1 INHOUD

1	Inhoud	2
2	Inleiding	3
2.1	Doelstelling	3
2.2	Samenhang met bestaand beleid en wet- en regelgeving	3
2.1.1	Gemeentelijke kaders	3
2.1.2	Landelijke kaders	3
3	Kapbeleid	5
3.1	Analyse huidige bescherming bomen	5
3.2	Boomwaardering/ Groene kaart	5
3.2.1	Waardevolle boomelementen	5
3.2.2	Waardevolle solitaire bomen en boomgroepen	5
3.3	Mutaties en actualisatie	6
3.4	Afhandeling kapaanvragen	6
3.4.1	Beoordelen kapaanvragen	7
3.4.2	Afgifte kapvergunning	8
3.4.3	Herplantverplichting	9
3.5	Illegale kap	10
	Bijlagen	11
1.	Beoordelingscriteria waardevolle bomen	11
2.	Sortimentslijst	14

Copyright 2014 BTL Advies B.V.:

Alle rechten zijn voorbehouden. Niets uit deze opgave mag met commerciële doeleinden worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautoriseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere wijze zonder voorafgaande toestemming van BTL Advies B.V.

2 INLEIDING

De gemeente West Maas en Waal heeft veel mooie, grote bomen binnen haar gemeentegrenzen. Deze bomen staan vaak op markante punten of zijn van grote waarde voor de kernen. De gemeente wil deze bomen graag voor de toekomst behouden.

2.1 Doelstelling

Het huidige kapbeleid is vooral gericht op het beschermen van particuliere waardevolle bomen. Met de herziening van het kapbeleid wil de gemeente een objectievere beoordeling van de waardevolle bomen realiseren. In dit nieuwe kapbeleid moeten naast de particuliere bomen ook waardevolle gemeentelijke bomen worden beschermd.

2.2 Samenhang met bestaand beleid en wet- en regelgeving

Bij het opstellen van het kapbeleid wordt rekening gehouden met bestaande beleidsuitgangspunten, gemeentelijk beleid en van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Hieronder zijn de relevante kaders nader toegelicht.

2.1.1 Gemeentelijke kaders

Bomenlijst (november 2004)

In 2004 heeft de gemeente een lijst opgesteld met waardevolle particuliere bomen. Deze waardevolle bomenlijst wordt opgenomen in het nieuwe kapbeleid.

Beleidsthema Boomstructuur

In het beleidsthema boomstructuur zijn de waardevolle boomstructuren van de gemeente opgenomen. Deze boomstructuren worden opgenomen in het nieuwe kapbeleid.

2.1.2 Landelijke kaders

Omgevingsvergunning

Het kappen van bomen, die zijn opgenomen op de waardevolle bomenlijst of boomstructuurkaart, maakt op grond van artikel 2.2 lid 1 onder g van de Wabo onderdeel uit van de omgevingsvergunning. Artikel 4:19 van de gemeentelijke APV vereist een vergunning voor het kappen van deze bomen. Wanneer zich op een locatie bomen bevinden, dan wordt bij aanvraag van de omgevingsvergunning ook getoetst op de randvoorwaarden uit het kapbeleid.

Boswet

Met de Boswet wil de overheid het areaal aan bos in Nederland in stand houden. De Boswet is alleen van toepassing op houtopstanden buiten de bebouwde komgrenzen van gemeentes. Eigenaren van houtopstanden buiten de gemeentelijke bebouwde komgrenzen zijn, buiten enkele specifieke houtopstanden die in de Boswet worden omschreven, verplicht hun voornemen tot kap te melden bij het ministerie van Economische zaken. Tevens is de eigenaar verplicht volgens vastgestelde regels de houtopstanden te herplanten.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (Stb. 1998,402) richt zich op de bescherming van inheemse planten- en diersoorten. Uitgangspunt is het 'nee, tenzij beginsel'. Bij ontwikkelingen en groenbeheer rond bomen moeten de huidige natuurwaarden worden beoordeeld en de schadelijke gevolgen die soorten

ondervinden bij de uitvoering van werkzaamheden ingeschat. Voor werkzaamheden zoals het snoeien en rooien van bomen houdt dit veelal in dat deze niet in het broedseizoen van vogels (ongeveer half maart tot en met half juli) mogen worden uitgevoerd. Daarnaast kan dit betekenen dat bomen die als rust- of verblijfplaats dienen van vogels of vleermuizen niet gekapt mogen worden. Voor uitvoering van werkzaamheden die strijdig zijn met de Flora- en faunawet moet ontheffing worden aangevraagd.

3 KAPBELEID

In dit hoofdstuk is allereerst een beknopte analyse van het huidige kapbeleid opgenomen. Op basis van deze analyse is een voorstel gedaan voor verbetering van het kapbeleid. Naast een beschrijving van de objectieve beoordeling van waardevolle bomen is ook een toelichting gegeven op het afhandelen van kapaanvragen en de herplantverplichting.

3.1 Analyse huidige bescherming bomen

In het huidige kapbeleid zijn waardevolle particuliere bomen kapvergunningsplichtig. De waarde van deze bomen is bepaald op basis van een inschatting van de leeftijd van de bomen. Bomen ouder dan 50 jaar zijn opgenomen op de waardevolle bomenlijst.

Door deze werkwijze zijn:

- de gemeentelijke bomen niet beschermd.
- de bomen op de waardevolle bomenlijst (te) eenzijdig beoordeeld waardoor bomen die op een andere manier waardevol zijn (zoals een bijzondere boomsoort of locatie waar de boom staat) ook niet beschermd.

Advies: Het kapbeleid aanpassen naar een volledige Groene Kaart (model Stadswerk) waarin waardevolle boomstructuren, boomvlakken en solitaire bomen worden beschermd.

3.2 Boomwaardering/ Groene kaart

Bij de bescherming van waardevolle bomen maakt de gemeente gebruik van een Groene Kaart waarop alle voor de gemeente West Maas en Waal beschermenswaardige bomen staan vermeld. Op de Groene Kaart wordt onderscheid gemaakt tussen waardevolle boomelementen en solitaire bomen of boomgroepen. Voor alle bomen vermeld op de Groene Kaart geldt een kapverbod.

3.2.1 Waardevolle boomelementen

Boomstructuren: Boomstructuren zijn in veel dorpen bepalend voor het karakter. Vaak gaat het om gemeentelijke bomen maar ook boomstructuren van andere eigenaren dragen hieraan bij. De afzonderlijke bomen in een boomstructuur zijn individueel vaak niet waardevol, maar als geheel wel. De boomstructuren uit deel 2 van het boombeleidsplan (Boomstructuur) worden daarom als geheel opgenomen op de Groene Kaart. Hiermee wordt voorkomen dat wanneer individuele bomen uit de structuur gekapt worden, de waarde van de structuur voor het dorp afneemt.

Groene vlakken: Naast boomstructuren zijn ook gebieden aanwezig waar de bomen een belangrijke bijdrage leveren aan de sfeer en uitstraling van het gebied, bijvoorbeeld parken en begraafplaatsen. Ook hier geldt dat de afzonderlijke bomen vaak minder waardevol zijn, maar juist het geheel beschermt dient te worden. Daarom worden deze gebieden als vlak opgenomen op de Groene Kaart.

3.2.2 Waardevolle solitaire bomen en boomgroepen

Solitaire bomen of boomgroepen worden apart beoordeeld. Door middel van een boomwaarderingssysteem wordt voor elke boom de boomwaarde bepaald. De beoordelingscriteria en te behalen punten zijn afgestemd op voor de gemeente belangrijke karakteristieken. In bijlage 1 zijn de beoordelingscriteria nader toegelicht. Aan elk criteria is een wegingsfactor toegekend waarmee een score per boom wordt bepaald. In totaal kan een boom hiermee 40 punten scoren.

Bomen met een score van 40 en hoger worden opgenomen op de Groene Kaart. Voor deze bomen moet altijd een vergunning aangevraagd worden die alleen in uitzonderlijke situaties zal worden afgegeven.

Vervolgactie (K1):

Na vaststelling van het kapbeleid wordt een inventarisatie uitgevoerd. Hierbij wordt van alle mogelijk waardevolle bomen van de gemeente West Maas en Waal de boomscore bepaald.

Na de inventarisatie wordt de Groene Kaart definitief gemaakt. Tot die tijd blijft de huidige waardevolle bomenlijst en beschreven boomstructuur het uitgangspunt bij de beoordeling van kapaanvragen.

Vervolgactie (K2):

Het nieuwe kapbeleid vraagt om een aanpassing van de APV. In de APV moet bij Hoofdstuk 4, artikel 3 een verwijzing gemaakt worden naar het nieuwe kapbeleid. Het is in verband met een eventuele actualisatie van het kapbeleid op een later moment niet wenselijk weigeringsgronden e.d. in de APV te beschrijven.

3.3 Mutaties en actualisatie

De Groene Kaart is een dynamisch overzicht van de waardevolle bomen in de gemeente West Maas en Waal. Het is belangrijk de kaart up to date te houden. Hiermee kunnen nieuwe waardevolle bomen beschermd blijven en bomen die minder waardevol worden (bijv. teruglopende vitaliteit) van de kaart worden verwijderd. Elke 5 jaar controleert de gemeente de kaart daarom op volledigheid.

Daarnaast is het college van B&W bevoegd om tussentijds wijzigingen in de kaart aan te brengen. De beleidsmedewerker groen is gemandateerd om deze wijzigingen door te voeren. Het tussentijds wijzigen van de kaart gebeurt alleen bij gegronde redenen zoals stormschade, onomkeerbare ziekte of aantastingen en dode bomen.

Solitaire boom in Maasbommel (foto gemeente West Maas en Waal)

3.4 Afhandeling kapaanvragen

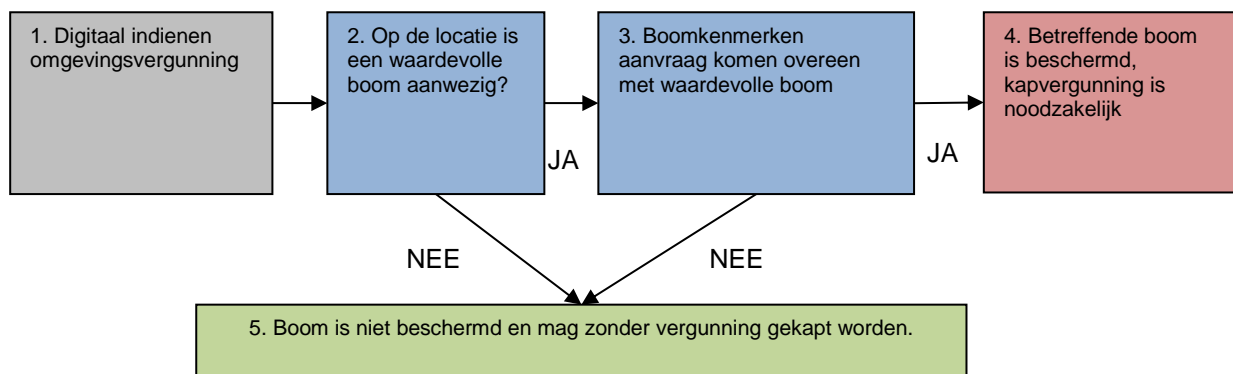
Voor de kap van de waardevolle bomen moet altijd een vergunning aangevraagd worden. Deze vergunning zal alleen bij zeer zwaarwegende argumenten worden afgegeven. Argumenten zoals hieronder zijn in beginsel **onvoldoende**:

- schade door wortelopdruk ^{*1};
- beperkte toetreding van (zon)licht;
- allergische reacties door stuifmeel;
- overlast door blad-/ vruchtval;
- ingroei in riolering;
- vochtproblemen;
- zaailingen.

^{*1} zie voor de omgang met wortelopdruk ook hoofdstuk 5 van het beleidsthema “Richtlijnen voor de toepassing en omgang met bomen”.

3.4.1 Beoordelen kapaanvragen

Alle kapaanvragen komen binnen bij de Omgevingsdienst Rivierenland (ODR). Medewerkers beoordelen de kapaanvragen aan de hand van het specifieke kapbeleid van de gemeente West Maas en Waal. Daarbij worden de volgende stappen doorlopen:

1. Kapaanvragen zijn onderdeel van een omgevingsvergunning. Deze worden ingediend via het Omgevingsloket.
2. Een medewerker controleert of op de locatie waarvoor een kapaanvraag is ingediend waardevolle bomen aanwezig zijn. De aanvraag wordt daarvoor vergeleken met de Groene Kaart.
3. Op de Groene Kaart staat op deze locatie een waardevolle boom/boomgroep of boomstructuur aangegeven. De medewerker beoordeelt of de boom uit de kapaanvraag overeenkomt met de kenmerken van de boom op de Groene Kaart (kenmerken zoals: positie, boomsoort, beschrijving en foto van de boom). Bij twijfel wordt contact opgenomen met de groenbeheerder van de gemeente West Maas en Waal of vindt controle plaats in het veld.
4. Als de betreffende boom overeenkomt met de kenmerken van de boom op de Groene Kaart, dan is een kapvergunning noodzakelijk.
5. Is op de locatie geen waardevolle boom aanwezig of komen de kenmerken niet overeen met de waardevolle boom op de Groene Kaart, dan mag de boom zonder kapvergunning gekapt worden.

3.4.2 Afgifte kapvergunning

Bij het aanvragen van een kapvergunning (onderdeel van de omgevingsvergunning) voor een waardevolle boom geldt: **Nee, tenzij** één of meerdere van onderstaande argumenten van toepassing is:

Vitaliteit en ziekten

Plantenziekten kunnen het in enkele gevallen noodzakelijk maken om voor de kap van een waardevolle bomen een vergunning te verlenen. Vooral voor besmettelijke ziekten is het in veel gevallen verplicht een aangetaste boom zo snel mogelijk te verwijderen, om verdere besmetting van andere bomen te voorkomen. Bij elke vergunning die terug te herleiden is naar een plantenziekte, is het noodzakelijk dat de aanvrager een bomendeskundige vast laat stellen of er werkelijk sprake is van een ziekte die het noodzakelijk maakt een vergunning voor kap te verlenen. Voorbeelden van ziekten die kunnen leiden tot vergunningverlening zijn:

- lepziekte;
- watermerkziekte (in wilgen);
- kastanjebloedingsziekte;
- overige soorten op advies van een bomendeskundige.

Calamiteiten

Levensbedreigende situaties of situaties waarbij ongevallen kunnen ontstaan, waarbij directe kap noodzakelijk is om de veiligheid van omwonenden en/of passanten te waarborgen. In deze gevallen kan de gemeente ook noodkap uitvoeren. Voorbeelden van calamiteiten zijn: blikseminslag en stormschade.

Opmerking: Instabiliteit van een boom door bouwwerkzaamheden valt niet onder de calamiteiten omdat het bij waardevolle bomen altijd verplicht is werkzaamheden volgens de Boombeschermingsrapportage (BER) uit te voeren. Door te werken volgens deze voorschriften wordt de boom beschermd tegen de mogelijke gevolgen van de werkzaamheden.

Veiligheid

Situaties waarbij de veiligheid van omwonenden en passanten in het gedrang komt of kan gaan komen. In deze situaties is het altijd noodzakelijk dat de vergunningaanvrager een bomendeskundige nader onderzoek laat doen of de onveilige situatie wel door de boom wordt veroorzaakt. Afhankelijk van de uitkomsten uit het onderzoek worden maatregelen getroffen. Allereerst wordt geprobeerd het gevaar op te heffen door uitvoering van extra (onderhoud)maatregelen zoals snoei of verbetering van ondergrondse ruimte. Wanneer andere maatregelen geen oplossing bieden is kap de laatste optie.

Schade

Wanneer een waardevolle boom ernstige schade aanricht aan bijvoorbeeld gebouwen kan dit in enkele situaties een reden zijn voor verlening van een vergunning. Bij elke aanvraag die terug te herleiden is naar een schadegeval dient allereerst te worden onderzocht of de schade is veroorzaakt door de waardevolle boom. Voorbeelden van schadegevallen zijn:

- ingroei van wortels in funderingen, waardoor scheuren of verzakkingen ontstaan (vaak is dit op te lossen door wortelsnoei en het plaatsen van een wortelscherm);
- takken die gevels van gebouwen beschadigen (in veel gevallen is dit op te lossen door snoei van de takken);
- vallende takken (in de meeste gevallen is snoei in de kroon de oplossing voor dit probleem).

Kapaanvragen met als achterliggende reden veiligheid of schade worden alleen afgegeven wanneer geen andere mogelijkheden beschikbaar zijn om de veiligheid te vergroten of schade te beperken.

Maatschappelijke en/of economische ontwikkelingen

Bij ruimtelijke ontwikkelingen komt het regelmatig voor dat waardevolle bomen in het plangebied staan, bijvoorbeeld bij de reconstructie van een weg of een nieuwbouwlocatie. Dergelijke ontwikkelingen zijn in eerste instantie geen reden om een vergunning voor kap af te geven.

Bij een ontwikkeling moet de aanwezigheid van een waardevolle boom als randvoorwaarde worden meegenomen in het (her)inrichtingsplan (zie ook beleidsthema Richtlijnen voor de toepassing en omgang met Fbomen). Dit betekent dat:

- Bij inpassing van de boom tijdens de uitvoering van de werkzaamheden moet extra aandacht zijn voor behoud en bescherming. Daarom wordt een Bomen Effect Analyse (BEA) opgesteld en worden speciale beschermingsmaatregelen getroffen waarop de gemeentelijke toezichthouder controleert.
- Als een boom niet kan worden ingepast, wordt verplaatsing van de boom afgewogen. Verplaatsing vindt bij voorkeur binnen het plangebied plaats. Dit om de waarde van de boom voor de omgeving te behouden en de groeiomstandigheden van de boom zoveel mogelijk gelijk te houden. De aanvrager moet de haalbaarheid van het verplanten door een vakkundig boombedrijf laten onderzoeken.
- Is verplanting een onrealistische en economisch onhaalbare opgave, dan kan voor de waardevolle boom een vergunning voor kap van de boom worden afgegeven. Bij de vergunning wordt tevens een herplantverplichting opgelegd (zie paragraaf 3.4.3)

Markante bomen bij St. Barbara in Dreumel (foto gemeente West Maas en Waal)

3.4.3 Herplantverplichting

Bij alle afgegeven kapvergunningen wordt een herplantplicht opgelegd. De gemeente stelt de volgende eisen aan herplant:

- Toepassen van een vergelijkbare boomsoort als de gekapte boom
- Minimale maatvoering: 18-20 cm (stamomtrek)
- Herplant op dezelfde locatie mits hiervoor voldoende ruimte beschikbaar is (volgens richtlijnen), anders herplant elders op het perceel.

Bomen die in het kader van een herplantverplichting worden aangeplant worden opgenomen op de Groene Kaart doordat:

- Bomen aangeplant in een waardevolle boomstructuur automatisch onderdeel zijn van de vastgestelde Groene Kaart.
- De solitaire bomen extra punten scoren op "(Cultuurhistorische/maatschappelijke) betekenis" omdat ze met een bijzondere reden zijn aangeplant. Dit compenseert de lage score van deze bomen op bijvoorbeeld stamdiameter en ruimtelijke betekenis. Deze extra score geldt voor de eerste 15 jaar na aanplant.

3.5 Illegale kap

Het kappen van een waardevolle boom zonder vergunning is illegale kap. Hierbij wordt een boete opgelegd. De hoogte van de boete is gebaseerd op de economische waarde van de gekapte boom. Deze waarde wordt berekend door middel van de rekenmethode NVTB* (Nederlandse Vereniging van Taxateurs van Bomen). Deze rekenmethode is bedoeld voor het berekenen van de geldelijke waarde van bomen in een tuin, op een erf, in een park, in de straat of in een laan. De hoogte van de boomwaarde wordt berekend uit de kosten die gemaakt moeten worden om de betrokken boom op dezelfde locatie te vervangen (kosten die gepaard gaan met de heroprichting).

Het boetebedrag wordt gestort in een apart groen/bomenfonds van de gemeente. Dit fonds wordt ingezet voor aanplant van extra groen/bomen naast de reguliere groenontwikkelingen.

**Bij grote c.q. oudere bomen zal de geldelijke waarde bestaan uit de kosten van het (her)planten van een boom, plus de kosten van beheer en onderhoud tot de betreffende boom op gelijkwaardige wijze de functie vervult van de oude boom. (bron: NVTB).*

Vervolgactie (K3):

Inrichting van een aparte bomenfondsvoorziening, die los staat van het reguliere onderhoudsbudget. Hierin kan het boetebedrag worden gestort.

BIJLAGEN

1. Beoordelingscriteria waardevolle bomen

A. Boomsoort

Geregistreerd wordt de wetenschappelijke naam van de betreffende boom. Daarbij worden in ieder geval de familienaam en de soortnaam opgenomen. Indien mogelijk wordt ook de cultivar geregistreerd. Door het toekennen van punten aan de verschillende boomsoorten kan verhoogde bescherming van deze soorten worden bereikt. De maximale score bedraagt 6 punten. In bijlage 2 is een lijst opgenomen, waarbij is aangegeven welke punten worden toegekend aan een boomsoort. Daarbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

duurzame soorten: Duurzame boomsoorten (als beuk, paardenkastanje en linde) krijgen een hogere waardering dan niet duurzame boomsoorten (als populier en wilg).

duurzaamheid	punten
snelgroeiend/niet duurzaam	0 punten
normaal	1 punt
traaggroeiend/duurzaam	2 punten

boomgrootte: Bomen die vanwege hun grote afmetingen uit kunnen groeien tot monumentale bomen worden hoger beoordeeld dan kleinere bomen.

boomgrootte	punten
3 ^e grootte	0 punten
2 ^e grootte	1 punt
1 ^e grootte	2 punten

inheemse soorten: Gemeente West Maas en Waal is een plattelandsgemeente. In randzones en overgangsgebieden naar het buitengebied heeft de toepassing van inheemse soorten de voorkeur boven exoten, vanwege hun bijdrage aan de landschappelijke identiteit en ecologische waarden.

herkomst	punten
niet inheems	0 punten
inheems	1 punt

dendrologische waarde: Soorten die in Nederland zeer beperkt aanwezig zijn hebben vanwege hun zeldzaamheid een extra betekenis. De aanduiding van zeldzaamheid in de Nederlandse Dendrologie is hiervoor bepalend.

dendrologische waarde	punten
(zeer) algemeen	0 punten
(zeer) zeldzaam	1 punt

B. Stamdiameter

De stamdiameter op 1,30 meter boven maaiveld (ook wel Diameter Borst Hoogte genoemd) geeft een indicatie van de grootte van de boom. Het opnemen en registreren van de stamdiameter is objectiever en eenvoudiger dan het inschatten en registreren van de leeftijd van de boom.

stam diameter	punten
< 60 cm	0 punten
60-80 cm	1 punt
80-100 cm	2 punten
> 100 cm	3 punten

C. Levensverwachting

Alleen bomen met een goede levensverwachting dienen beschermd te worden. De levensverwachting van de boom is afhankelijk van de actuele conditie, de algehele vitaliteit en de standplaatsfactoren van een boom. De inschatting van de levensverwachting vereist vakmanschap en kennis. Om de beoordeling eenvoudig te houden wordt enkel aangegeven of de levensverwachting van een boom meer of minder dan 10 jaar betreft.

levensverwachting	punten
< 10 jaar	0 punten
> 10 jaar	5 punten

D. Groeivorm

Bomen met een bijzondere of fraaie groei- of snoeivorm worden hoger gewaardeerd. Daarbij kan de extra waarde zijn gebaseerd op:

- **slechte/geen bijzondere groeivorm:** reguliere straatbomen die regelmatig worden ongekroond;
- **een soorteigen habitus:** de natuurlijke vorm en bijbehorende kroonomvang van de boom zijn aanwezig en daardoor geeft de boom een goed beeld van de soorteigen habitus;
- **boomelement (groep/rij):** een boomgroep of bomenrij waarvan de boomkronen samen één geheel vormen;
- **bijzondere vorm:** Bomen met een bijzondere vorm zoals de alom bekende leilinde, etagebomen, leiperen en berceaus hebben door hun vorm een extra waarde;

groeivorm	punten
slechte/geen bijzondere groeivorm	0 punten
soorteigen habitus	3 punten
boomelement (groep/rij)	4 punten
bijzondere vorm	5 punten

E. Ruimtelijke betekenis

Individuele bomen kunnen sterk bijdragen aan de structuur van de openbare ruimte. Doorslaggevende afwegingen hierbij zijn:

- **Niet zichtbaar vanaf openbare weg:** Het behoud van waardevolle bomen is gericht op een instandhouding van de kwaliteit van de openbare ruimte; bomen die niet vanaf de openbare weg zichtbaar zijn dragen niet bij aan deze kwaliteit.
- **Gedeeltelijk zichtbaarheid vanaf openbare weg:** Bomen die vanaf de openbare weg gedeeltelijk zichtbaar zijn dragen in beperkte mate bij aan de kwaliteit van de openbare ruimte en verdienen daarom bescherming.

- **Volledig zichtbaar vanaf openbare weg:** Het behoud van waardevolle bomen is gericht op een instandhouding van de kwaliteit van de openbare ruimte; bomen die van alle zijden zichtbaar zijn vanaf de openbare weg dragen veel bij aan deze kwaliteit.

ruimtelijke betekenis	punten
niet zichtbaar vanaf openbare weg	0 punten
gedeeltelijk zichtbaar vanaf openbare weg	3 punten
volledig zichtbaar vanaf openbare weg	5 punten

F. (Cultuurhistorische/maatschappelijke) betekenis

Naast de toepassing van streekeigen soorten hebben sommige bomen extra waarde vanwege cultuurhistorische of maatschappelijke betekenis van de bomen:

- **Streekeigen beplanting:** bomen die een relatie hebben met de ontstaansgeschiedenis van de gemeente zoals hoogstam fruitbomen, grensbomen en bijzondere vorm- of leibomen, hebben vanwege hun standplaats een bijzondere betekenis voor de identiteit van het gebied en worden dus extra gewaardeerd.
- **Bomen om een bijzondere reden aangeplant:** bomen die vanwege een speciale gebeurtenis zijn aangeplant hebben een grotere maatschappelijke betekenis. Voorbeelden zijn kroningsboom, bomen aangeplant tijdens de boomfeestdag, tegen zinloos geweld of geboorte van prinsessen. Bomen die vanuit een herplantverplichting zijn aangeplant vallen hier de eerste 15 jaar na aanplant ook onder.

(Cultuurhistorische/ maatschappelijke) betekenis	punten
geen bijzondere betekenis	0 punten
streekeigen beplanting	5 punten
bomen om een bijzondere reden aangeplant (bijv. gedenkbomen of bomen vanuit herplantplicht)	15 punten

G. Wegingsfactoren

Bij het toekennen van een status als waardevolle boom zijn de bovengenoemde criteria van verschillend belang. Zo is de omvang van de boom duidelijk sterk bepalend en de ruimtelijke betekenis van minder belang. Daarom is voor elk criterium een wegingsfactor bepaald. Het aantal punten voor een criterium wordt vermenigvuldigd met de betreffende wegingsfactor.

criterium	wegingsfactor
boomsoort	x 1
stamdiameter	x 2
levensverwachting	x 2
groeivorm	x 1
ruimtelijke betekenis	x 3
cultuurhistorische betekenis	x 3

In totaal kunnen hiermee maximaal 87 punten worden bereikt.

2. Sortimentslijst

Latijnse naam	Nederlandse naam	duurzaamheid	grootte	dendrologische waarde	inheems	waardering
Acer campestre	Veldesdoorn	1	1	0	0	2
Acer campestre 'Elsrijk'	Veldesdoorn (boomvorm)	0	1	0	0	1
Acer cappadocicum 'Lobel'	Esdoorn variëteit	1	1	0	0	2
Acer griseum	Esdoorn variëteit	1	0	1	0	2
Acer negundo	Vederesdoorn	1	1	0	0	2
Acer negundo 'Variegatum'	Vederesdoorn (bontbladig)	1	0	0	0	1
Acer platanoides	Noorse esdoorn	2	2	0	0	4
Acer platanoides 'Cleveland'	Noorse esdoorn (variëteit)	1	1	0	0	2
Acer platanoides 'Crimson King'	Noorse esdoorn (roodbruin blad)	1	2	0	0	3
Acer platanoides 'Drummondii'	Noorse esdoorn (witbladig)	1	1	0	0	2
Acer platanoides 'Faassen's Black'	Noorse esdoorn	1	2	0	1	4
Acer platanoides 'Globosum'	Bol esdoorn	0	0	0	0	0
Acer pseudoplatanus	Gewone esdoorn	2	2	0	0	4
Acer pseudoplatanus 'Atropurpureum'	Gewone esdoorn (roodbladig)	2	2	0	0	4
Acer rubrum	Rode esdoorn	2	2	0	0	4
Acer saccharinum	Zilveresdoorn	2	2	0	0	4
Acer saccharinum 'Asplenifolium'	Zilveresdoorn (variëteit)	2	2	0	0	4
Acer saccharum	Suikeresdoorn	1	2	0	0	3
Aesculus flava 'Vestita'	Gele paardekastanje	1	2	0	0	3
Aesculus hippocastanum	Witte paardekastanje	2	2	0	0	4
Aesculus hippocastanum 'Baumannii'	Witte paardekastanje (kandelaarvorm)	2	2	0	0	4
Aesculus x carnea	Rode paardekastanje	2	2	0	0	4
Aesculus x carnea 'Briotii'	Rode paardekastanje (variëteit)	2	2	0	0	4
Ailanthus altissima	Hemelboom	2	2	0	0	4
Alnus cordata	Hartbladige els	1	1	0	0	2
Alnus glutinosa	Zwarte els	1	1	0	0	2
Alnus glutinosa 'Laciniata'	Zwarte els (variëteit)	1	1	0	0	2
Alnus x spaethii 'Spaeth'	Els (variëteit)	1	2	0	0	3
Amelanchier lamarckii 'Robin Hill'	Krenteboompje	0	0	0	0	0
Betula ermanii 'Blush'	Berk (variëteit)	1	1	0	0	2
Betula nigra	Zwarte berk	1	1	0	0	2
Betula pendula	Ruwe berk	1	2	0	0	3
Betula pendula 'Youngii'	Zachte berk	0	0	0	0	0
Betula utilis 'Doorenbos'	Berk (variëteit)	1	1	0	0	2
Carpinus betulus	Haagbeuk	1	1	0	0	2
Carpinus betulus 'Fastigiata'	Haagbeuk (zuilvorm)	1	1	0	0	2
Castanea sativa	Tamme kastanje	2	2	0	0	4
Catalpa bignonioides	Trompetboom	1	1	0	0	2
Catalpa bignonioides 'Nana'	Trompetboom (bolboom)	0	0	0	0	0
Cedrus libani 'Glauca'	Blauwe ceder	2	2	1	0	5
Celtis australis	Oosterse netelboom	0	1	1	0	2
Cercidiphyllum japonicum	Katzuraboom	1	1	1	0	3
Cercis siliquastrum	Judasboom	0	0	1	0	1
Corylus colurna	Boomhazelaar	1	1	0	0	2
Crataegus laevigata	Tweestlijige meidoorn	0	0	0	0	0
Crataegus laevigata 'Paul's Scarlet'	Meidoorn (variëteit)	0	0	0	0	0
Crataegus monogyna	Eenstlijige meidoorn	0	0	0	0	0
Crataegus x grignonenensis	Meidoorn (variëteit)	0	0	0	0	0
Crataegus x lavallei	Meidoorn (variëteit)	0	0	0	0	0
Davidia involucrata	Vaantjesboom	0	0	1	0	1
Fagus sylvatica	Groene beuk	2	2	0	0	4
Fagus sylvatica 'Asplenifolia'	Varenbladige beuk	2	1	0	0	3
Fagus sylvatica 'Atropunicea'	Rode beuk (zaailing)	2	2	0	0	4
Fagus sylvatica 'Pendula'	Treurbeuk	1	2	0	0	3
Fraxinus angustifolia 'Raywood'	Es (variëteit)	1	2	0	0	3
Fraxinus excelsior	Es	2	2	0	0	4
Fraxinus excelsior 'Atlas'	gewone es	1	2	0	1	4
Fraxinus excelsior 'Diversifolia'	Es (enkelvoudig blad)	1	2	0	0	3
Fraxinus excelsior 'Pendula'	Treures	1	2	0	1	4
Fraxinus ornus	Pluimes	0	0	0	0	0
Ginkgo biloba	Waaierboom	1	2	0	0	3
Gleditsia triacanthos	Valse christusdoorn	1	2	0	0	3
Gleditsia triacanthos 'Sunburst'	Valse christusdoorn	1	1	0	0	2
Gymnocladus dioica	Doodsbeenderenboom	1	1	1	0	3
Juglans nigra	Zwarte noot	1	2	1	0	4
Juglans regia	Walnoot	1	2	0	0	3
Laburnum alpinum	Alpengoudenregen	1	0	0	0	1
Liquidambar styraciflua	Amberboom	1	2	0	0	3

Latijnse naam	Nederlandse naam	duurzaamheid	grootte	dendrologische waarde	inheems	waardering
<i>Liriodendron tulipifera</i>	Tulpenboom	1	2	0	0	3
<i>Magnolia acuminata</i>	Beverboom	1	2	1	0	4
<i>Magnolia x soulangeana</i>		0	0	0	0	0
<i>Malus</i>	Appel	1	0	1	1	3
<i>Metasequoia glyptostroboides</i>	Chinese moerascypres	2	2	0	0	4
<i>Morus alba</i>	Witte moerbei	1	1	1	0	3
<i>Morus nigra</i>	Zwarte moerbei	1	0	1	0	2
<i>Nothofagus antarctica</i>	Schijnbeuk	0	0	1	0	1
<i>Ostrya carpinifolia</i>	Hopbeuk	1	1	1	0	3
<i>Parrotia persica</i>		0	0	1	0	1
<i>Paulownia tomentosa</i>	Anna Paulownaboorn	0	1	1	0	2
<i>Phelledendron amurense</i>	Kurkboom	0	0	1	0	1
<i>Platanus orientalis</i>	Oosterse plataan	2	2	2	0	6
<i>Platanus oriëntalis 'Digitata'</i>	Oosterse plataan	2	2	0	0	4
<i>Platanus x acerifolia</i>	Plataan	2	2	0	0	4
<i>Populus alba</i>	Witte abeel	0	2	0	0	2
<i>Populus lasiocarpa</i>	Chinese populier	0	1	1	0	2
<i>Populus nigra</i>	Zwarte populier	0	2	1	1	4
<i>Populus nigra 'Italica'</i>	Italiaanse populier	0	2	0	1	3
<i>Populus tremula</i>	Ratelpopulier	0	1	0	0	1
<i>Populus x canadensis</i>	Gewone populier	0	2	0	0	2
<i>Populus x canescens</i>	Grauwe abeel	0	2	0	0	2
<i>Populus x euramericana</i>	Canadese populier	0	2	0	0	2
<i>Prunus avium</i>	Zoete kers	1	1	0	0	2
<i>Prunus cerasifera</i>	Kers (varieteit)	0	0	0	0	0
<i>Prunus serrulata 'Kanzan'</i>	Japanse sierkers	1	1	0	0	2
<i>Prunus subhirtella</i>	Japanse sierkers	1	0	0	0	1
<i>Pterocarya fraxinifolia</i>	Gewone vleugelnoot	2	2	0	0	4
<i>Pyrus</i>		1	1	0	0	2
<i>Pyrus calleryana 'Chanticleer'</i>	Sierpeer	0	0	0	0	0
<i>Quercus cerris</i>	Turkse eik	2	2	1	0	2
<i>Quercus frainetto</i>	Hongaarse eik	2	2	0	0	4
<i>Quercus palustris</i>	Moerseeik	2	2	0	0	4
<i>Quercus petraea</i>	Wintereik	2	2	0	0	4
<i>Quercus robur</i>	Zomereik	2	2	0	0	4
<i>Quercus rubra</i>	Amerikaanse eik	2	2	0	0	4
<i>Robinia pseudoacacia</i>	Valse acacia	2	2	0	0	4
<i>Robinia pseudoacacia 'Frisia'</i>	Gold-Robinia	2	1	0	0	3
<i>Robinia pseudoacacia 'Umbraculifera'</i>	Bolacacia	0	0	0	0	0
<i>Salix alba</i>	Schietwilg	0	0	0	1	1
<i>Salix baylonica 'Tortuosa'</i>	Kronkelwilg	0	1	0	0	1
<i>Salix x sepulcralis 'Chrysocoma'</i>	Treurwilg	0	1	0	1	2
<i>Sequoiadendron giganteum</i>	Mammoetboom	2	2	1	0	5
<i>Sophora japonica</i>	Honingboom	1	1	0	0	2
<i>Sorbus aria</i>	Meelbes	0	1	0	0	1
<i>Sorbus aucuparia</i>	Lijsterbes	0	0	0	0	0
<i>Sorbus intermedia 'Brouwers'</i>	Zweedse meelbes	0	0	0	0	0
<i>Taxodium distichum</i>	Moerascypres	2	2	0	0	4
<i>Taxus baccata</i>	Gewone taxus	0	1	2	1	4
<i>Thuja plicata</i>	Reuzenlevensboom	1	2	0	0	3
<i>Tilia cordata</i>	Kleinbladige linde	2	2	0	0	4
<i>Tilia cordata 'Rancho'</i>	Kleinbladige linde (varieteit)	2	2	0	0	4
<i>Tilia platyphyllos</i>	Grootbladige linde	2	2	0	0	4
<i>Tilia tomentosa 'Brabant'</i>	Zilverlinde (varieteit)	2	2	0	0	4
<i>Tilia x europaea 'Euchlora'</i>	Krimlinde	2	2	0	0	4
<i>Tsuga canadensis</i>	Canadese hemlock	1	2	0	0	3
<i>Ulmus glabra 'Exoniensis'</i>	Pluimiep	2	2	0	0	4
<i>Ulmus minor</i>	Veldiep	2	2	0	0	4
<i>Ulmus vegetus</i>		2	2	2	0	6
<i>Ulmus x hollandica 'Wredei'</i>	Goudiep	2	2	0	0	4
<i>Zelkova serrata</i>		1	1	1	0	3

BOOMBELEIDSPLAN

Deel 4: beheer en onderhoud

Gemeente
West
Maas en
Waal

Alphen Altforst Appeltern Beneden-Leeuwen Boven-Leeuwen Dreumel Maasbommel Wamel

1 INHOUD

1	Inhoud	3
2	Inleiding	4
3	Beheer en onderhoud	5
3.1	Een planmatig boombeheer	5
3.2	Implementatie beheervisie	6

Copyright 2014 BTL Advies B.V.:

Alle rechten zijn voorbehouden. Niets uit deze opgave mag met commerciële doeleinden worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautoriseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere wijze zonder voorafgaande toestemming van BTL Advies B.V.

2 INLEIDING

In de gemeente West Maas en Waal staan ruim 15.000 gemeentelijke bomen. De gemeente heeft de plicht om te zorgen dat bomen geen bedreiging vormen voor de omgeving. Het onderhoud en de boomveiligheidscontroles van deze bomen is de verantwoordelijkheid van de gemeente.

Jaarlijks wordt het onderhoud op basis van kennis en ervaring door de eigen medewerkers uitgevoerd. Een onderhoudsplanning, registratie en duidelijke visie op het onderhoud is niet aanwezig. Dit resulteert in een ad-hoc werkwijze, waarmee de veiligheid van de openbare ruimte niet kan worden gegarandeerd.

Het is dus noodzakelijk dat het boombeheer op een planmatige en structurele wijze wordt aangepakt. Op deze manier kunnen gevaarlijke situaties voorkomen worden (en voldoen we aan de zorgplicht) en vindt een betere verdeling plaats van de werkzaamheden over de komende jaren en beschikbare financiële middelen en inzet van de buitendienst.

In dit beleidsthema is de visie op het boombeheer in de gemeente West Maas en Waal toegelicht. Daarnaast zijn concrete uitgangspunten en randvoorwaarden opgenomen om deze verbetering binnen de gemeentelijke organisatie te implementeren.

3 BEHEER EN ONDERHOUD

Het beheer van gemeentelijke bomen wordt uitgevoerd op basis van een jaarlijkse, globale inventarisatie en binnengekomen klachten en meldingen. Zaken zoals boomconditie, snoeiachterstand en uitgevoerde werkzaamheden worden niet door de gemeente geregistreerd. Deze manier van werken geeft onvoldoende inzicht in planningen, uitgevoerd werk en aanwezige risico's

De buitendienst voert het onderhoud uit. De kosten bestaan dus uit uren van de "boomploeg" van de buitendienst. Aangezien de buitendienst ook op ander werk kan worden ingezet is het aantal uren dat ze aan de bomen werken variabel. Het is nu niet inzichtelijk hoeveel uur werkelijk nodig is om het bomenbestand duurzaam en veilig in stand te houden.

Om consequent en adequaat te kunnen reageren op beheer- en onderhoudsvraagstukken, planmatig te kunnen werken en inzicht te krijgen in de kosten/urenplanning heeft de gemeente richtlijnen opgesteld voor het beheer en onderhoud. Onderstaand is allereerst de visie op het gemeentelijke boombeheer beschreven. Daarna is concreet aangegeven hoe de gemeente deze visie doorvertaald naar een boombeheerplan voor de periode 2014-2019.

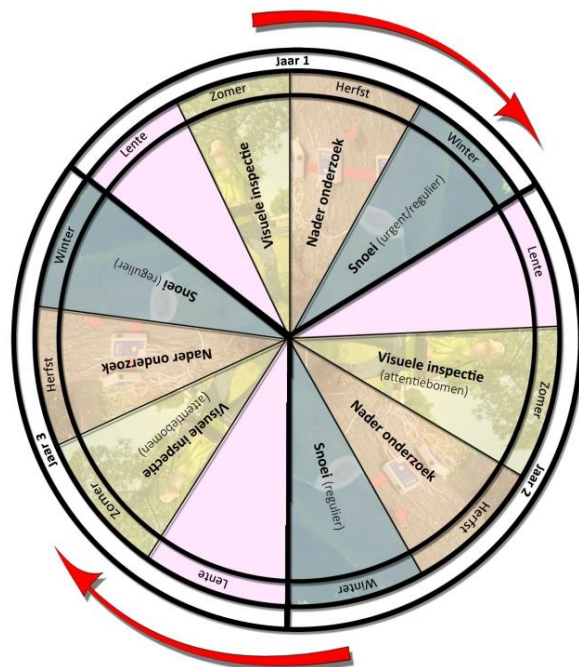
3.1 Een planmatig boombeheer

Gemeente West Maas en Waal wil naar een planmatig boombeheer toewerken, zodat onderhoud- en beheerkosten op een voorspelbaar en acceptabel niveau komen en daarnaast de openbare veiligheid wordt gewaarborgd. Door het cyclisch uitvoeren van inspecties, onderhoudsmaatregelen en registraties wordt daarnaast voldaan aan de wettelijke zorgplicht.

Planmatig onderhoud dient op een voorspelbare, cyclische, realistische en economisch haalbare wijze te worden uitgevoerd. Het boombeheer wordt daarmee voor alle betrokkenen inzichtelijk, zowel binnen de gemeentelijke organisatie als naar de bewoners.

Planmatig boombeheer voldoet aan de volgende kenmerken:

Kenmerken	Realiseerbaar door
Voorspelbaarheid	<ul style="list-style-type: none"> inzicht in boomgegevens en boomkwaliteit; regelmaat in controles; adequate communicatie.
Cyclisch	<ul style="list-style-type: none"> planmatig inspecteren en onderhouden bomen; spreiding van werkzaamheden; gelijke jaarlijkse budgetten.
Realistisch	<ul style="list-style-type: none"> haalbaarheid van werkzaamheden en planningen; reëel verwachtingspatroon bij zowel gemeente als bewoners;
Economisch haalbaar	<ul style="list-style-type: none"> in ontwerpfase al gericht nadenken over beheerkosten in de toekomst; cyclisch onderhoud;

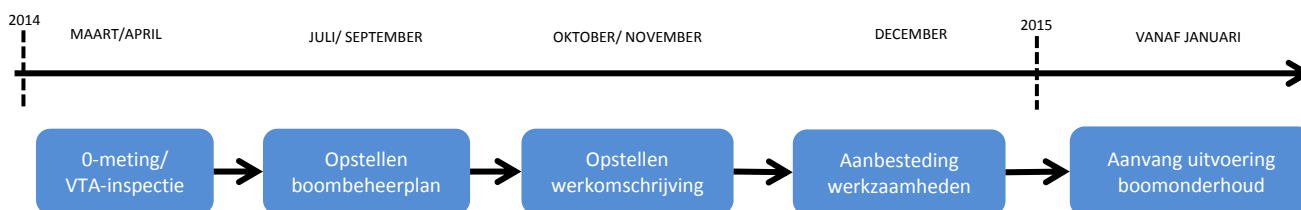

Voorbeeld van een 3 jarig cyclisch beheerschema. Een dergelijk schema geeft inzicht in de werkzaamheden gedurende een beheercyclus. Dit schema kan worden uitgebreid voor langere termijn en is daarnaast een goed hulpmiddel om planningen inzichtelijk en communiceerbaar te maken.

3.2 Implementatie beheervisie

Om het planmatig boombeheer consequent een plek te geven in de gemeentelijke organisatie is het noodzakelijk de operationele afspraken over bijvoorbeeld snoeiwijze, te hanteren cyclus en de daarbij te verwachten kosten vast te leggen in een boombeheerplan. Aansluitend kunnen de werkzaamheden worden uitgewerkt in een contract (RAW-bestek, werkomschrijving), die vervolgens in zijn geheel of gedeeltelijk kan worden aanbesteed.

Onderstaande tijdsbalk laat zien hoe de gemeente in de komende periode het planmatig boombeheer zal implementeren.

0-meting/ VTA-inspectie

De vorige VTA controle is in 2011 uitgevoerd. Op dit moment is niet inzichtelijk wat de huidige onderhoudstoestand van de gemeentelijke bomen is. Voordat gestart kan worden met het planmatig boombeheer is het dus noodzakelijk hierover meer duidelijkheid te krijgen. Door middel van een 0-meting (boomveiligheidscontrole (VTA-inspectie) en opname onderhoudstoestand).

Deze opname dient te worden uitgevoerd door een gecertificeerde Boomveiligheidscontroleur, ETW'er of gelijkwaardig. Op basis van de inspectieresultaten wordt een bomenbeheerplan opgesteld.

Vervolgactie (B1):

Uitvoeren 0-meting om de huidige onderhoudstoestand van de gemeentelijke bomen in kaart te brengen.

Van elke boom wordt de onderhoudstoestand beoordeeld. In de Nijverheidsstraat gaat het om het onderhoud van regulier bomen, gekandelaberde bomen en knotbomen.

Boombeheerplan

In het boombeheerplan worden de uitgangspunten van het boomonderhoud omschreven. Daarbij ligt de nadruk op het wegwerken van eventuele achterstanden (geconstateerd tijdens de 0-meting) en de toekomstige werkwijze. In het beheerplan worden onderstaande onderwerpen opgenomen.

Onderdeel	Realiseerbaar door
Verzorgingsfases bomen	<ul style="list-style-type: none">▪ jeugdfase;▪ halfwasfase;▪ volwasfase;▪ eindfase.
Zorgplicht	<ul style="list-style-type: none">▪ visuele veiligheidsinspecties;▪ nader boomtechnisch onderzoek;▪ registraties.
Boombestand	<ul style="list-style-type: none">▪ aantallen;▪ plantjaarverdeling;▪ hoogteverdeling;▪ standplaatsverdeling;▪ groeifase;▪ onderhoudstoestand.
Planning	<ul style="list-style-type: none">▪ meerjarencyclus;▪ geografie;▪ inspecties;▪ begeleidingssnoei;▪ onderhoudssnoei;▪ vormsnoei;▪ achterstallig onderhoud;
Kosten	<ul style="list-style-type: none">▪ kosten achterstallig onderhoud;▪ kosten cyclisch boombeheer.
Communicatie	<ul style="list-style-type: none">▪ betrokken partijen/personen;▪ verantwoordelijkheden;▪ onderlinge communicatiestromen;▪ communicatie naar buiten;▪ afhandeling klachten en meldingen.

Vervolgactie (B2):

In navolging op het beleidsthema "beheer en onderhoud" wordt een boombeheerplan opgesteld voor het vastleggen van de operationele afspraken in het boombeheer.

Werkomschrijving

Nadat meer duidelijkheid is over wijze waarop het boomonderhoud gaat plaatsvinden en welke partijen hierbij betrokken zijn (eigen dienst, of aannemer) wordt een werkomschrijving opgesteld voor uitvoering van de werkzaamheden. Afhankelijk van de uitvoerende partij zal hiervoor de meest passende methode worden gekozen, bijvoorbeeld een RAW-bestek of werkhandleiding.

Het heeft de voorkeur om een eventuele aanbesteding nog in 2014 te laten plaatsvinden zodat de werkzaamheden in de eerste periode van 2015 kunnen worden uitgevoerd.

Vervolgactie (B3):

Opstellen contract of werkomschrijving voor uitvoering van de betreffende onderhoudswerkzaamheden inclusief eventuele aanbesteding.

Gemeente
West
Maas en
Waal

BOOMBELEIDSPLAN

Deel 5: richtlijnen voor toepassing
en omgang met bomen

Alphen Altforst Appeltern Beneden-Leeuwen Boven-Leeuwen Dreumel Maasbommel Wamel

1 INHOUD

1	Inhoud	2
2	Inleiding	3
3	Benodigde groeiruimte	4
3.1	Bovengrondse groeiruimte	4
3.2	Ondergrondse groeiruimte	4
3.3	Afwijken van de richtlijnen	5
4	Aanplant richtlijnen	6
4.1	Sortimentskeuze	6
4.2	Inrichtingseisen plantplaats	6
4.3	Externe planteisen	8
4.4	Van aanleg naar regulier beheer	8
5	Verhardingopdruk door boomwortels	9
6	bescherming bij werkzaamheden	11
6.1	Planvoorbereiding	11
6.2	Ontwerp en uitvoering	11
6.3	Nazorg	12
7	Bijlagen	13
1.1	Eisen voor plantmateriaal	13
2.1	Grondmengsels	14

Copyright 2014 BTL Advies B.V.:

Alle rechten zijn voorbehouden. Niets uit deze opgave mag met commerciële doeleinden worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautoriseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere wijze zonder voorafgaande toestemming van BTL Advies B.V.

2 INLEIDING

Ondanks de aandacht die er de laatste jaren is voor het aanplanten van bomen, komt het nog steeds regelmatig voor dat bomen bij ruimtelijke ontwikkelingen in een te kleine groeiplaats of onder ongewenste omstandigheden worden aangeplant.

De gemeente West Maas en Waal wil graag een duurzaam boombestand ontwikkelen, waarbij bomen de mogelijkheid krijgen uit te groeien tot volwassen exemplaren. Daarvoor is het belangrijk dat al in de aanplant en nazorgfase voldoende aandacht wordt besteed aan de boom.

Deze richtlijnen zijn opgesteld als handleiding voor alle partijen die te maken krijgen met de aanplant van bomen. Naast de gemeentelijke afdelingen zijn dit bijvoorbeeld ook projectontwikkelaars en kabelbedrijven. Bij werkzaamheden met of rondom bomen moet aan deze richtlijnen worden voldaan. Wanneer het niet mogelijk is om aan één of meerdere richtlijnen te voldoen, dan kan hier in overleg met de groenbeheerder onderbouwd van worden afgeweken.

Voor het opstellen van deze richtlijnen is gebruik gemaakt van de al bestaande gemeentelijk richtlijnen. Deze zijn getoetst en aangevuld met landelijk gehanteerde richtlijnen.

3 BENODIGDE GROEIRUIMTE

3.1 Bovengrondse groeiruumte

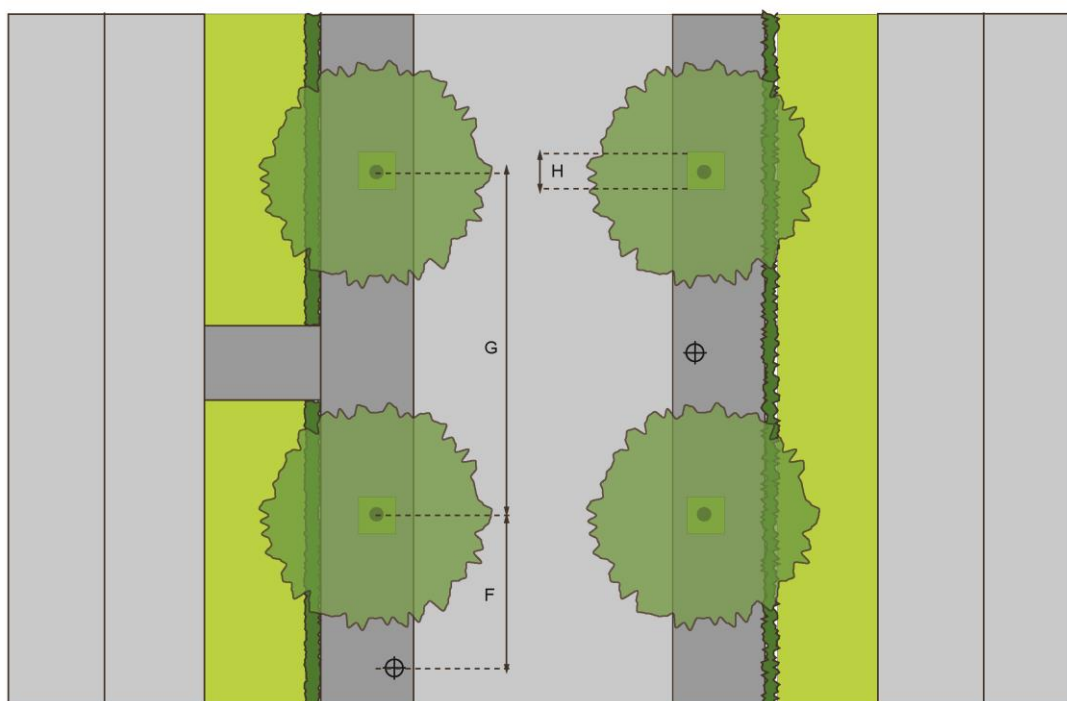
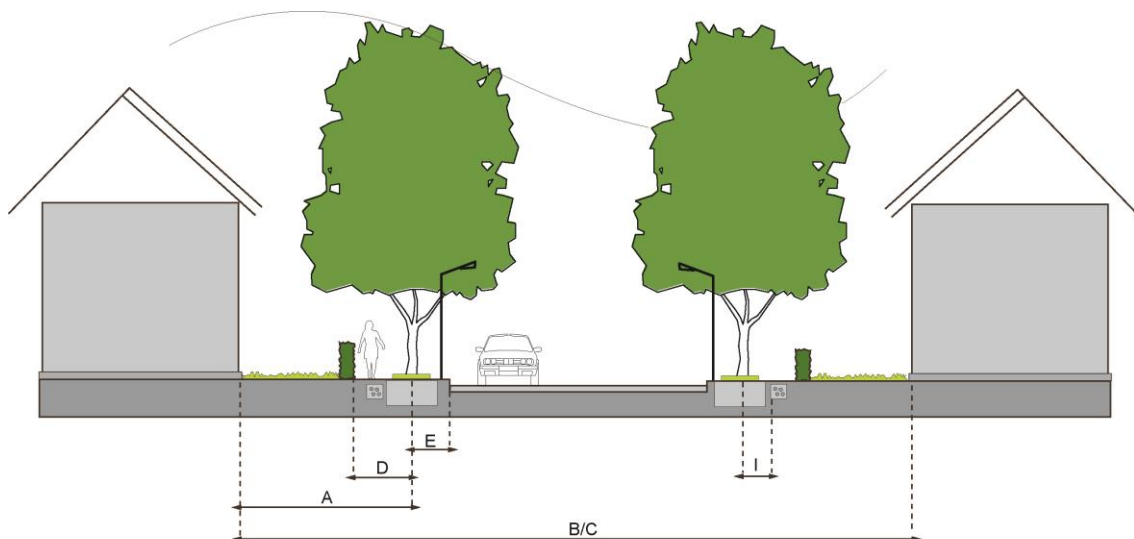
Uitgangspunt moet altijd zijn dat de boom binnen de beschikbare bovengrondse ruimte moet kunnen uitgroeien tot een volwassen exemplaar, zonder dat ingrepen nodig zijn om overlast, gevaar of slechte beheerbaarheid te beperken.

	Boomgrootte	1e	2e	3 ^e / vorm	
ALGEMENE AFMETINGEN					
	Gemiddelde boomhoogte	> 15	8-15	< 8	m1
	Kroondiameter in eindfase	> 15	5- 10	< 5	m1
	Gemiddelde stamdiameter	80-100	40-60	20-30	cm
BOVENGRONDSE RUIMTE					
A	Minimale afstand tot gebouw/gevel	9	6	4	m1
B	Minimale breedte straatprofiel bij één rij (enkele zijde) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Uitgaande van bovengrondse maat van gevel tot gevel; ▪ De afstand is twee maal de minimale afstand van boom tot gevel. 	20	15	8	m1
C	Minimale breedte straatprofiel bij twee rijen (beide zijden) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Uitgaande van bovengrondse maat van gevel tot gevel; ▪ Maat is berekend op basis van twee maal de afstand tot gevel en minimale tussenmaat (bij driehoeksverband). 	25	18	14	m1
D	Minimale afstand tot kavelgrens <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wettelijke minimale maat is voor gemeentelijke bomen niet gedefinieerd. De gegeven maat is een gemeentelijke richtlijn. 	3	2.5	1	m1
E	Minimale afstand tot verharding <ul style="list-style-type: none"> ▪ Minimale afstand van het hart van de boom tot de fundering van de kantopsluiting. ▪ Tevens afhankelijk van opkroonhoogte. 	2	2	1	m1
F	Minimale afstand tot openbare verlichting <ul style="list-style-type: none"> ▪ Uitgezonderd situaties waarbij de onderzijde van de kronen zich boven de armatuur bevindt. 	10	6	3	m1
G	Minimale onderlinge afstand <ul style="list-style-type: none"> ▪ Afstand in de rij, gebaseerd op uitgroei tot natuurlijke habitus 	>12	>8	>6	m1
H	Minimale boomspegel standplaats in verharding	1.75x 1.75	1.50x 1.50	1.00x 1.00	m2

3.2 Ondergrondse groeiruumte

Bomen hebben ondergronds voldoende ruimte nodig om zich te verankeren en zichzelf te voorzien van voldoende zuurstof, voeding en vocht. Daarom worden bij het toepassen van bomen ook eisen gesteld aan de ondergrondse groeiruumte.

	Boomgrootte	1e	2e	3 ^e / vorm	
ONDERGRONDSE RUIMTE					
I	Minimale afstand tot kabels en leidingen <ul style="list-style-type: none"> ▪ Richtlijn is gebaseerd op het behoud van een acceptabel en veilig wortelgestel wanneer een sleuf gegraven wordt ten behoeve van kabels en leidingen; ▪ Geldt niet voor bijzondere kabels en leidingen zoals hoogspanning tracés en transportleidingen. 	4.5	2.5	2	m1
	Minimale ondergrondse ruimte <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bomen in een hangwaterprofiel ▪ Bomen in een grondwaterprofiel 	40-70 25-30	20-40 15-20	10-20 5-10	m3 m3
	Bij bomen in verharding wordt minimaal rekening gehouden met een plantplaats die voorzien is van gecertificeerd bomenzand (zie bijlage 2.1) met een inhoud van:	9	4	2.5	m3

3.3 Afwijken van de richtlijnen

Indien niet kan worden voldaan aan de benodigde boven- en ondergrondse groeiruimte, zal de kwaliteit van de bomen afnemen. Met als gevolg dat schade ontstaat aan boom en/of omgeving en onderhoudskosten stijgen. Daarom wordt de voorkeur gegeven aan kleinere boomsoorten of smallere cultivars, als een grote boom niet toepasbaar is binnen de beschikbare ruimte. Het toepassen van lei-snoei- of gekandelaberde vormen heeft in verband met de hogere onderhoudskosten geen voorkeur.

4 AANPLANT RICHTLIJNEN

Naast het toepassen van de ruimtelijke richtlijnen is het voor de levensduur van de bomen ook belangrijk dat in de aanlegfase voldoende aandacht is voor de juiste soortkeuze, inrichting van de plantplaats en nazorg. Onderstaand zijn de algemene aanplantrichtlijnen toegelicht. Afhankelijk van de ontwikkeling kunnen deze richtlijnen verder gespecificeerd worden.

4.1 Sortimentskeuze

De soortkeuze dient afgestemd te worden op locatie specifieke groeiomstandigheden zoals:

Plaatselijke groeiomstandigheden	
Naast (hoofd-)wegen	Geen soorten toepassen die gevoelig zijn voor strooizout.
In verharding	Geen soorten toepassen die de bestrating extreem opdrukken. Een wortelgeleidingssysteem wordt in principe altijd toegepast
Op parkeerplaatsen	Geen luisgevoelige soorten of soorten die zware vruchten dragen.
Vlak bij woningen en/of tuinen	Geen soorten die veel schaduw of slecht verteerbare restproducten geven zoals naalden en vruchten.

Bij nieuwe aanplant van bomen wordt in het buitengebied en aan de dorpsranden bij voorkeur gekozen voor inheems plantmateriaal. In de wijken/buurtten kan hier flexibeler mee worden omgegaan. In bijlage 1.1 zijn eisen opgenomen waaraan plantmateriaal moet voldoen.

4.2 Inrichtingseisen plantplaats

De inrichting van een plantplaats is medebepalend voor de ontwikkeling en levensverwachting van een boom. Een boom wordt bij voorkeur toegepast in gras of beplanting (teelaarde). Wanneer dit niet mogelijk is kan een boom in verharding worden toegepast. Daarbij wordt altijd gebruik gemaakt van bomenzand als groeiplaatsverbetering van de complete bewortelbare ruimte. De exacte samenstelling van deze grondmengsels wordt bepaald op basis van eisen voor draagkracht en de eisen die de boom stelt (zie bijlage 1.2). Daarnaast worden bij aanplant onderstaande inrichtingseisen en plantplaatsvoorzieningen gehanteerd:

Inrichtingseisen plantplaats	
Plantplaats	De randen van de plantplaats worden losgestoken om scherpe overgangen tussen nieuw substraat en bestaand profiel te voorkomen
Plantgat	Voldoende groot zodat wortels uitgespreid kunnen liggen in het plantgat zonder knikken of bochten.
Boomspiegel	Bij voorkeur verhoogd aanleggen om inwatering van strooizout te voorkomen.
Planthoogte	Boom planten op hoogte kwekerij of tot maximaal 5 cm hoger.
Boompalen	Met het oog op vandalisme worden hoge, niet verduurzaamde boompalen gebruikt. Afhankelijk van de situatie één tot drie boompalen. Paal doorsnede 10 cm.

Plantplaatsvoorzieningen	
Wortelgeleiding	Wortelgeleidingsschermen worden in principe altijd toegepast.
Bewatering open grond	Grondwalletje rond de boom of gebruik van watergeefstelsysteem toepassen bij nieuwe aanplant.
Bewatering verharding	Bevloeingslangen en –kokers: vervaardigd uit PP en standaard voorzien van een polyester filterdoek. Als het bevoeiingssysteem slechts wordt gebruikt om jonge aanplant de eerste jaren door te helpen verdient het aanbeveling om geen buizen aan te brengen, maar te werken met een grondwalletje rond de boom.
Beluchting	Verticale beluchtingsbuizen in combinatie met horizontale ringleiding. Onder in plantgat ca. 20 cm vanaf de kluit. Toepassen bij elke nieuw geplante boom in gesloten verharding.
Wortelstraten	Poreuze buizen met een diameter van 40-60cm waarin een bewortelbaar substraat is aangebracht met een laag gehalte aan organische stof. Toepassen indien onder de verharding onvoldoende doorwortelbare ruimte gerealiseerd kan worden en deze binnen een afstand van 1,5 maal de toekomstige kroondiameter wel aanwezig is.
Groeiplaatsconstructies	Groeiplaatsconstructies worden alleen toegepast wanneer het op een reguliere manier aanleggen van een plantplaats niet het gewenste resultaat geeft. Voor advisering over de te gebruiken constructie en uitvoering hiervan wordt een deskundige benaderd.

Voorbeeld van de aanplant van een boom met boompalen en watergeefstelsysteem (foto BTL Advies)

4.3 Externe planteisen

Naast de gemeentelijke aanplanteisen gelden voor de aanplant van (gemeentelijke) bomen ook aanplanteisen van derden. Bij aanplant van bomen nabij A- en B-watgangen hanteert de gemeente daarom altijd de voorwaarden van Waterschap Rivierenland. Op de website van het Waterschap zijn de actuele voorwaarden terug te vinden. (<http://www.waterschaprivierenland.nl/@180792/pagina/?mode=2>)

4.4 Van aanleg naar regulier beheer

De controle op de aanleg en nazorg van de te planten bomen is vaak ondergebracht in (civiele) contracten. Aan het einde van de nazorgperiode worden de betreffende bomen en groen overgedragen naar het regulier beheer van de gemeente.

In de praktijk is in de aanleg- en nazorgfase te weinig aandacht en kennis aanwezig over de aanplant van bomen. Richtlijnen worden daarbij anders geïnterpreteerd of voorgeschreven inrichtingseisen verkeerd toegepast. Hierdoor ontstaan later tijdens het beheer problemen, in de gehele levenscyclus van de boom.

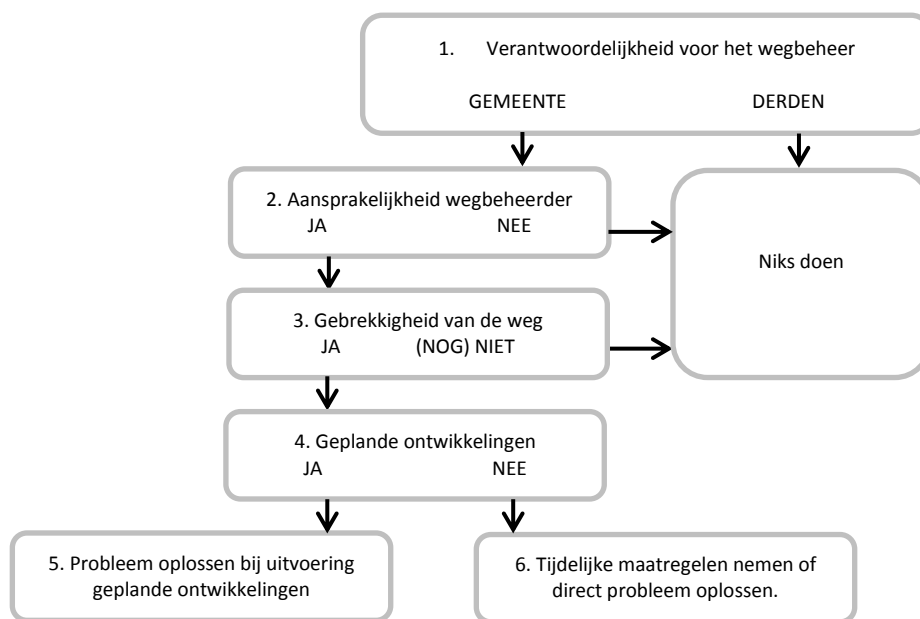
Door tijdens de aanlegfase meer aandacht te besteden aan controle en kwaliteitsborging kunnen deze problemen voorkomen worden. In een aanvullend beleidsthema moeten de eisen en taken/verantwoordelijkheden hiervoor vastgelegd worden. Deze bestaan onder andere uit:

- Implementatie van de richtlijnen voor bomen (binnen de gemeentelijke organisatie);
- Opstellen eisen voor nazorg bomen en groen (bijv. prestatie-eisen, uitvoeringseisen en resultaatsverplichtingen en toepassing plantgarantie;
- Opzetten controle en toezichtssystematiek;

*Vervolgactie R1:
Opstellen van een aanvullend beleidsthema Nazorg en kwaliteitsborging*

5 VERHARDINGOPDRUK DOOR BOOMWORTELS

Boomwortels onder verharding kunnen soms leiden tot opdruk van de verharding. Hierdoor kunnen gevaarlijke situaties ontstaan. Om te bepalen wanneer opdruk door boomwortels wordt aangepakt is onderstaand afwegingsschema opgesteld.

1. Niet alle verhardingen in de omgeving van een boom zijn ook in eigendom van de gemeente. Daarom wordt nagegaan of de gemeente verantwoordelijk is voor de betreffende verharding. Is de gemeente niet verantwoordelijk dan wordt geen actie ondernomen.
2. De gemeente kan bij wortelopdruk op twee manieren aansprakelijk zijn. Dit betreft een risicoaansprakelijkheid voor de weg/weguitrusting en een schuldaansprakelijkheid voor bijvoorbeeld de bomen. Is één of beide van deze aansprakelijkheden van toepassing, dan wordt actie ondernomen om schade te voorkomen.
3. Afhankelijk van de status en omstandigheden rondom de weg en de locatie van de verhardingsopdruk wordt bepaald of gebreken optreden. Daarbij wordt beoordeeld op:
 - Een juiste meting volgens het protocol CROW (omvang van de schade).
 - Inschatting van de situatie door een ervaren weginspecteur (veiligheid van de weg/verharding).
 - Aanwezigheid van andere omstandigheden die de gevaarstelling beïnvloeden bijvoorbeeld: schoolomgeving, slechte verlichting, onoverzichtelijke locatie.
 - Waarschijnlijkheid van het ontstaan van een ongeval en de ernst van eventueel ontstane schade bijvoorbeeld doordat het een frequent gebruikte fiets of looproute is of aanwezigheid van andere obstakels.
4. Als op korte termijn ontwikkelingen te verwachten zijn, worden herstelwerkzaamheden zoveel mogelijk gelijktijdig uitgevoerd.
5. Wanneer ontwikkelingen zijn gepland worden de herstelwerkzaamheden hierin meegenomen of wordt het onderhoud aan de verharding in de planning naar voren gehaald.

6. Zijn op korte termijn geen ontwikkelingen te verwachten, dan worden afhankelijk van de investeringsbereidheid tijdelijk maatregelen getroffen of wordt direct actie ondernomen. De investeringsbereidheid wordt onder andere bepaald door:
- Status van de boom (waardevolle boom of onderdeel van de boomstructuur).
 - Levensverwachting van de boom.
 - Duurzaamheid van boom en de aanwezige terreininrichting.

Maatregelen die uitgevoerd kunnen worden om verhardingopdruk door boomwortels tegen te gaan zijn:

- Wortelkap en herstraten
- Verharding omhoog straten
- Wortels omlaag brengen
- Boomspiegel vergroten
- Toepassing granulaat onder verharding
- Aanbrengen loopstrook bij beplantingsvak
- Aanbrengen van ondergrondse constructies zoals wortelbruggen en containers

Opdruk van verhardingen is in eerste instantie geen aanleiding om bomen te rooien. Pas wanneer bovenstaande maatregelen onvoldoende resultaat opleveren, kan overwogen worden een boom te rooien.

6 BESCHERMING BIJ WERKZAAMHEDEN

Bomen zijn waardevol voor de gemeente. Niet alleen omdat een boom bijdraagt aan de aankleding en het leefklimaat, maar ook omdat de gemeente veel investeert in de aanplant en het onderhoud van de bomen. Hoe langer een boom gezond blijft en kan uitgroeien tot een volwassen boom, hoe groter de kostenefficiëntie.

Helaas komt het nog te vaak voor dat bomen door werkzaamheden worden beschadigd of zelfs worden gekapt. De investering uit de voorgaande jaren wordt dan teniet gedaan. Om beschadigingen aan bomen en groeiplaats te voorkomen wordt voorafgaand, tijdens en na uitvoering van werkzaamheden aandacht besteed aan bescherming van bomen.

6.1 Planvoorbereiding

In een vroeg stadium van het planproces moet bepaald worden of de kwaliteit en toekomstverwachting van de bomen voldoende is om te investeren in het behoud van de bomen. Daarvoor wordt een **Bomen Effect Rapportage (BER)** opgesteld. Hierbij wordt de kwaliteit van de boom beoordeeld op minimaal conditie, toekomstverwachting en verplantbaarheid. Betreft het bomen die door het kapbeleid worden beschermd, dan worden hiervoor aanvullende ontwerp- en uitvoeringsrandvoorwaarden opgesteld.

6.2 Ontwerp en uitvoering

Het opgestelde ontwerp wordt getoetst aan de inrichtingsrichtlijnen uit dit boombelidsplan en de ontwerp- en uitvoeringsrandvoorwaarden uit de BER. Wanneer het ontwerp niet voldoet aan deze eisen is het noodzakelijk het ontwerp aan te passen. Nadat het ontwerp definitief is gemaakt wordt een **Boom Effect Analyse (BEA)** opgesteld. Hierin wordt vastgelegd hoe de bomen tijdens de uitvoering van het plan worden beschermd.

Voorafgaand aan de uitvoering wordt in het bestek vastgelegd dat de bomen moeten worden gehandhaafd en welke consequenties dit heeft voor de aannemer. Dit kan onder andere door het opnemen van een poster van het Normeninstituut Bomen (copyright). Bij uitvoering van de aanleg/renovatiwerkzaamheden is toezicht op de bescherming van bomen essentieel. Een toezichthouder (of bomenwacht) controleert, instrueert en corrigeert aannemers bij het nakomen van de afspraken uit het boombeschermingsplan.

Bescherming van bomen tijdens de uitvoering van werkzaamheden voorkomt schades (foto BTL Advies)

6.3 Nazorg

Nadat het werk is uitgevoerd blijft het van belang de boom goed te verzorgen. Oudere bomen hebben ondanks de goede zorg tijdens het werk vaak moeite om zich aan de nieuwe situatie aan te passen. Nazorg kan de eerste 5 jaar bestaan uit extra controles, watergeven en bemesten.

Plaatsing van bouwcontainers onder de boomkroon is niet wenselijk (foto gemeente West Maas en Waal)

7 BIJLAGEN

1.1 Eisen voor plantmateriaal

Eisen NAK-tuinbouw	Plantmateriaal moet soortecht zijn en vrij van ziekten conform het 'Certificeringreglement voor Laan- en Sierbomen' van de NAK-tuinbouw.				
Herkomst	De voorkeur gaat uit naar Nederlands beteeld plantmateriaal van gelijke grondslag.				
Uniformiteit	Partijen dienen naast hun afkomst en soort uniform te zijn qua habitus, groeiwijze, ritme en samenstelling van de kluit. Van een partij dient ten minste 80% van de bomen identiek te zijn.				
(draad-)kluit	Indien leverbaar bij alle soorten, anders bij alle soorten met vlezige wortels en bij plantmaten > 16-18.				
Maatvoering naaktworteligen	De diameter van de wortelpruik moet ten minste 5 maal de stamomtrek bedragen (gemeten op 1m boven maaiveld).				
Maatvoering kluitbomen	De diameter van de kluit moet ten minste 10 maal de stamdiameter bedragen (gemeten op 1m boven maaiveld).				
Minimale maatvoering kluit en container	Stam	Korfmaat	Doorsnede kluit in cm	Inhoud container	Minimaal aantal malen verplant
	14-16	3	50	60	3
	16-18	4	55	65	3
	18-20	5	60	70	3
	20-25	6	70	100	4
Beworteling	Gestelwortels moeten rondom en regelmatig zijn ontwikkeld. De wortelkluit moet vrij zijn van wurgwortels, kruisende, ronddraaiende of knikkende wortels. De wortelpruik moet vrij zijn van beschadigingen.				
Wortelhals en stam	Een ent moet volledig en gelijkmatig zijn vergroeid met de stam en/of onder- of tussenstam. De boom moet vrij zijn van beschadigingen. De boom moet een rechte en doorgaande spil hebben met een geringe kromming van maximaal 5cm. De boom moet een goede lengte-dikteverhouding hebben om de kroon zelfstandig te kunnen dragen. Zonnebrandgevoelige soorten moeten een beveerde stam hebben.				
Kroon	De boom moet een gelijkmatige scheutlengte en een gelijkmatig vertakkingspatroon hebben. De boom moet vrij zijn van ziekte en beschadigingen. In de bovenste helft van de kroon moeten ten minste 4 hoofdtakken voorkomen. De kroon dient vrij te zijn van probleemtakken zoals met de harttak concurrerende gesteltakken, dubbele toppen en plakoksels.				

2.1 Grondmengsels

Bij de aanplant van bomen worden grondmengsels toegevoegd om de groeiomstandigheden van de boom te verbeteren. Onderstaand zijn de verschillende grondmengsels van lage tot hoge draagkracht nader toegelicht.

A. Teelaarde

Verwerkingseisen	
Invulling plantgat	Bij het vullen van het plantgat mag de teelaarde niet worden verdicht. Een extra laag van ca. 10cm dient opgebracht te worden om inklinken van de grond te voorkomen
Verdichting	Niet verdichten.
Vochtgehalte	Teelaarde mag niet nat en/of onder natte omstandigheden (regen) verwerkt worden. Het vochtgehalte mag niet hoger zijn dan 18% (volume%).
Verwerkingsdiepte	Teelaarde mag tot maximaal 1 meter onder het maaiveld worden aangebracht. Teelaarde dient ten minste 15cm boven de hoogste grondwaterstand (GHG) verwerkt te worden om zodoende vernatting van het plantgat te voorkomen.

- Teelaarde mag niet stinken en/of blauw zijn verkleurd;
- Teelaarde moet homogeen van samenstelling zijn;
- Er mag geen onafgerijpt organisch materiaal in teelaarde aanwezig zijn (wortel- of plantresten, graszoden etc);
- Teelaarde moet vrij zijn van verontreinigingen.

Kwaliteitseisen teelaarde	
Zuurgraad	pH 5 - 7
Zoutgehalte	< 1,5 mS/cm
Organische stof	7 – 12 % (gram/100gram droge stof)
Organische stof % + lutum %	Maximaal 15 % (%lutum = % afslibbaarx0,65)
Percentage afslibbaar	Maximaal 8%
M50 cijfer	210 – 420 µm (hoekige korrels)
D60-D10	< 5

B. Bomenzand (ééntoppig en gedifferentieerd)

Bomenzand is specifiek voor bomen samengesteld en bestaat uit een verrijkt zandmengsel met een laag organisch stof gehalte (3-5%). Bomenzand wordt onder voorwaarden toegepast bij de inrichting van plantlocaties onder en in de directe omgeving van verhardingen (bijvoorbeeld bij wandel/fietspaden, weinig belaste pleinen e.d.). Bij bomenzandmengsels spreken we op basis van de zandfractieverdeling over “gedifferentieerd” of “ééntoppig” bomenzand.

Verwerkingseisen	
Invulling plantgat	Bij het invullen van het plantgat dient het substraat telkens laagsgewijs (max. laagdiktes van 30cm) te worden ingevuld en verdicht.
Verdichting	De verdichting van het substraat dient tot op de verwerkingsdiepte, direct na de inrichting en gelijkmatig over de gehele verwerkte diepte te voldoen aan de onderstaande normeringen (verticale meting penetrometer bij een bodemvochtgehalte van 12% - 18%, bodem op veldcapaciteit): <ul style="list-style-type: none">▪ Ééntoppig bomenzand 200 – 250 N/cm² (2,0-2,5 MPa);▪ Gedifferentieerd bomenzand 120-150 N/cm² (1,2-1,5 MPa); Verdichting middels een sleuvenstamper en niet met een trilplaat o.i.d.
Vochtgehalte	Bomenzand mag niet nat en/of onder natte omstandigheden (regen) verwerkt worden. Het vochtgehalte mag niet hoger zijn dan 18% (volume%).
Verwerkingsdiepte	Bomenzand mag tot maximaal 1 meter onder het maaiveld worden aangebracht. Bomenzand dient ten minste 15cm boven de hoogste grondwaterstand (GHG) verwerkt te worden om zodoende vernatting van het plantgat te voorkomen.

Kwaliteitseisen Ééntoppig bomenzand (beperkte belastbaarheid)	
Zuurgraad	pH 4,8 – 7
Zoutbelasting	< 1,5 mS/cm
Organische stof	3 – 5 % (gram/100gram droge stof)
Organische stof % + lutum %	Maximaal 8 %
Zuurstofwaarde	> 16 %
Vochtgehalte	12% - 18%
M50 cijfer	420 – 600 µm (hoekige korrels)
Zandstructuur	hoekig
Zandfractieverdeling	60% tenminste in twee opvolgende aangegeven zandfractieklassen. In de fractie tot 210 µm maximaal 10%

Kwaliteitseisen Gedifferentieerd bomenzand (lichte belastbaarheid)	
Zuurgraad	pH 5 - 7
Zoutgehalte	< 1,5 mS/cm
Organische stof	2 – 5 % (gram/100gram droge stof)
Organische stof % + lutum %	Maximaal 8 %
Zuurstofwaarde	> 16 %
Vochtgehalte	12% - 18%
M50 cijfer	300 – 600 µm (hoekige korrels)
D60-D10	< 2,5

C. Bomengranulaat

Bomengranulaat is een mengsel van harde, grove steen of lavafracties, voedingsstoffen en waterbufferende elementen. Bomengranulaat is, vanwege de hoge draagkracht, zeer geschikt voor gebruik onder zware belasting (bijvoorbeeld bij wegen en parkeerplaatsen). Door de grote poriën (poriënvolume van $\geq 35\%$) tussen de fracties blijft er voldoende zuurstof en ruimte vrij voor bomen om in te wortelen, ondanks dat het granulaat verdicht wordt om verzakkingen te voorkomen. Lutum en humus (organische stof) worden doorgemengd om ervoor te zorgen dat de boom voldoende minerale voedingsstoffen en vocht kan opnemen.

Verwerkingseisen	
Invulling plantgat	Bij het invullen van het plantgat dient het substraat telkens laagsgewijs (max. laagdiktes van 30cm) te worden ingevuld, aandrukken met de bak van de mobiele kraan. Uiteindelijk 1x verdichten met trilplaat van 5 ton. Randen van het plantgat verdichten met een Wacker-stamper.
Verwerkingsdiepte	Bomengranulaat mag tot maximaal 1,5 meter onder het maaiveld worden aangebracht.

Kwaliteitseisen bomengranulaat (zware tot maximale belastbaarheid)	
Zuurgraad	pH 5,5 – 7,5
Zoutgehalte	< 1,5 mS/cm
Organische stof	4 – 5 % (gram/100gram droge stof)
Organische stof % + lutum %	Maximaal 9 % (%lutum = % afslibbaar $\times 0,65$)
Poriënvolume	35%

BOOMBELEIDSPLAN

Deel 6: ziektes en plagen

Gemeente
West
Maas en
Waal

Alphen Altforst Appeltern Beneden-Leeuwen Boven-Leeuwen Dreumel Maasbommel Wamel

1 INHOUD

1	Inhoud	2
2	Inleiding	3
3	Ziektes en plagen	4
3.1	Voorkomende Ziektes en plagen	4
3.2	Voorzorgsmaatregelen	5

Copyright 2014 BTL Advies B.V.:

Alle rechten zijn voorbehouden. Niets uit deze opgave mag met commerciële doeleinden worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautoriseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere wijze zonder voorafgaande toestemming van BTL Advies B.V.

2 INLEIDING

Ziekten en plagen in bomen zijn de laatste decennia een steeds belangrijker thema geworden binnen het bomenbeheer. Enerzijds komt dit doordat het belang van bomen (maar ook van een veilig ruimtegebruik) steeds meer wordt onderkend. Anderzijds duiken door internationale handel en het veranderende klimaat steeds meer ziekten en aantastingen op in Nederland. Vrijwel bij elke boomsoort is tegenwoordig een ziekte en/of aantasting die ofwel ontsierend, dan wel overlast gevend of in het ergste geval dodelijk is voor de boom.

In dit beleidsthema is voor de meest voorkomende ziektes en plagen aangegeven hoe de gemeente West Maas en Waal hiermee omgaat. Doelstelling daarbij is een vaste aanpak voor de gehele gemeente, met duidelijke kaders voor wanneer wel of niet actie wordt ondernomen.

De beschreven acties zijn gebaseerd op landelijke protocollen en werkmethodes zoals die gehanteerd worden door erkende boomverzorgers. Belangrijkste kaders vanuit wet- en regelgeving zijn dat:

- de ziektes en plagen geen schade aan/ risico voor de volksgezondheid mogen opleveren
- de gemeente West Maas en Waal grenst in het noorden aan een bufferzone voor bacterievuur. Gezien de aanwezige risico's voor de aanwezige fruittelers gaat de gemeente zorgvuldig om met aantastingen van bacterievuur binnen haar gemeente en wordt geen bacterievuur gevoelige beplanting toegepast in de omgeving van fruittelers.

3 ZIEKTES EN PLAGEN

Het is van belang dat bij de constatering van ziektes en plagen de juiste beheeracties worden genomen. De gemeente West Maal en Waal zal bij de aanwezigheid van ziekten en plagen alleen actie ondernemen wanneer de boom een gevaar voor de volksgezondheid of zijn omgeving vormt.

3.1 Voorkomende Ziektes en plagen

In onderstaande tabel staan de meest voorkomende ziekten en aantastingen uitgewerkt, naar risico en actie.

Ziekten en aantastingen	Risico niveau	Actie	Acties gemeente West Maas en Waal
Iepziekte (iep)	Hoog risico	Ja	<ul style="list-style-type: none"> Zieke/dode bomen verwijderen
Essentaksterfte (es)	Hoog risico	Ja	<ul style="list-style-type: none"> Zieke/dode bomen verwijderen Gevaarlijke takken verwijderen
Massaria (plataan)	Hoog risico	Ja	<ul style="list-style-type: none"> Jaarlijkse inspectie van Platanen ouder dan 30 jaar op locaties met een verhoogd risico/gevaarzetting zoals in winkelgebieden of nabij openbare gebouwen Gevaarlijke takken verwijderen
Eikenprocessierups (zomer- / winteriek)	Hoog risico	Ja	<ul style="list-style-type: none"> Wegzuigen bij constatering Sputten bacteriepreparaat Extra informatie beschikbaar op de gemeentelijke website i.v.m. mogelijke gezondheidsrisico's zoals aangegeven door de GGD.
Paardenkastanje-bloedingsziekte (paardenkastanje)	Hoog risico	Ja	<ul style="list-style-type: none"> Bij constatering jaarlijkse inspectie (monitoring) Gevaarlijke takken verwijderen Bij secundaire aantasting takken of boom verwijderen.
Watermerkziekte (wilg)	Hoog risico	Ja	<ul style="list-style-type: none"> Zieke/dode bomen verwijderen
Wilgenhoutrups (diverse loofbomen)	Bepert risico	Ja	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoeren van nader stabiliteitsonderzoek Gevaarlijke bomen verwijderen
Bastwoekerziekte (es)	Bepert risico	Ja	<ul style="list-style-type: none"> Ernstig aangetaste bomen verwijderen
Bacterievuur (vnl. fruitbomen)	Bepert risico	Ja	<ul style="list-style-type: none"> Aangetaste takken verwijderen Ernstig aangetaste bomen verwijderen
Horzelmot / populierenboktor (wilg / populier)	Bepert risico	Ja	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoeren van nader stabiliteitsonderzoek Gevaarlijke bomen verwijderen
Parasitaire houtschimmels (diverse soorten)	Bepert risico	Ja	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoeren van nader stabiliteitsonderzoek Gevaarlijke bomen/takken verwijderen
Luis (vnl. linde)	Geen risico	Nee	<ul style="list-style-type: none"> Extreme gevallen inzet lieveheersbeestjes (larves)
Kastanjemineermot (paardenkastanje)	Geen risico	Nee	<ul style="list-style-type: none"> Geen actie
Spinselmot (diverse loofbomen)	Geen risico	Nee	<ul style="list-style-type: none"> Extra informatie beschikbaar op de gemeentelijk website i.v.m. mogelijke gezondheidsrisico's zoals aangegeven door de GGD.

De rupsen van de spinselmot en de eikenprocessierups lijken enigszins op de elkaar. Beide soorten spinnen daarnaast webben waarin ze uiteindelijk verpoppen. Om verwarring en onnodige zorgen bij inwoners van de gemeente te voorkomen, staat op de gemeentelijke website extra informatie over beide soorten

Ook voor andere ziektes en plagen zal de gemeente informatie op de website plaatsen indien blijkt dat een risico voor de volksgezondheid bestaat of wanneer gekozen wordt een niet reguliere bestrijdingsmethode toe te passen.

3.2 Voorzorgsmaatregelen

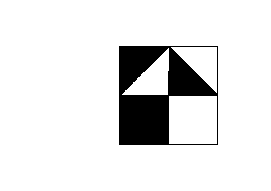
Bij het snoeien van zieke of aangetaste bomen met een infectiegevaar (zoals de iepziekte) dient het vrijkomend (snoei)hout separaat te worden verwerkt. Hout dikker dan 4 cm. dient te worden versnipperd of te worden verwerkt volgens de geldende voorwaarden.

Om infecties via het snoeien te voorkomen, mogen bomen niet worden gesnoeid met gereedschap waarmee zieke of aangetaste bomen (met infectiegevaar) zijn gesnoeid of gerooid. Gereedschap dient na het werken met zieke of aangetaste bomen ontsmet te worden.

Legenda

- Markante objecten
- - - Dijk
- Bestaande continue boomstructuur behouden
- Bestaande losse boomstructuur vervangen
- Bestaande continue boomstructuur vervangen
- Te ontwikkelen losse boomstructuur
- Te ontwikkelen continue boomstructuur
- Provinciale weg
- Hoofdweg, zonder boomstructuur
- Parken
- Particulier groen met bomen/agrarische tussengebieden
- Sportpark
- Begraafplaats
- Bebouwde kom
- Kneelpunten
- A Maatregelcode (zie tabel per kern)

opdrachtgever **Gemeente West Maas en Waal**

project **Boombeleidsplan**

onderwerp **Boomstructuur**

projectnummer **223296**

bladnummer **1:1**

schaal **1 : 15.000**

datum **16 mei 2014 (definitief)**

gewijzigd **-**

BTL Advies B.V.
 Parklaan 1
 Postbus 385
 5060 AJ Oisterwijk
 T: 013 - 52 99 555
 F: 013 - 52 99 550
 E: advies@btl.nl
 www.btladvies.nl

